

ŠentRUPERT

Glasiło Občine Šentrupert

• LETO: X. / 1 • pomlad 2008 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za občane Občine Šentrupert brezplačno •

ŽUPANOVA BESEDA

SPOŠTOVANE OBČANKE, SPOŠTOVANI OBČANI!

Narava se prebuja iz zimskega spanca. Sončni žarki pošiljajo na zemljo vir energije, ki blagodejno vpliva na vse, in hladnih dni je čedalje manj. Včasih sem na zimo in sneg drugače gledal – bolj neobremenjeno. Sedaj, ko sem v vlogi župana, pa me vsaka snežinka spomni na to, da bo spet nekaj denarja iz občinskega proračuna potrebno nameniti za stroške zimskih služb in da bo tako nekaj denarja manj za investicije. Zima je muhasta in župani nikoli ne moremo vedeti, koliko nam bo odnesla. Letos pa je bila na moje veselje kar prizanesljiva.

Pričeli smo drugo leto v naši ponovno ustanovljeni Občini Šentrupert. Občinska uprava se je s polno odgovornosti lotila vseh načrtovanih aktivnosti. Ne ukvarjamo se več s prostorskimi stiskami in z drugimi podobnimi težavami in se tako lahko popolnoma posvetimo strokovnemu delu.

Vsak dan prinaša nova presenečanja in nove izzive. Presenečenje je včasih tudi negativno, kot je bilo tisto, da Ministrstvo za šolstvo in šport v sofinanciranje za leto 2008 ni uvrstilo projekta prizidka in rekonstrukcije naše šole. Prijavo na razpis smo oddali že v lanskem juniju in potem več kot pol leta čakali na sklep, ki pa je bil, kot veste, negativen. Za projekt je bilo že v lanskem

letu izdano gradbeno dovoljenje. Z gradnjo bi sicer lahko že davno začeli, vendar v tem primeru država ne bi dala nobenega denarja. Pravila so namreč takšna, da dokler Ministrstvo ne izda sklepa o sofinanciranju, ni dovoljeno zasaditi niti lopate. Ko smo se opomogli od prvega šoka, smo se lotili priprave pritožbe, kjer sta svoji vlogi zelo dobro odigrala višja svetovalka Danica Grandovec, ki se je s projektom ukvarjala že v bivši Občini Trebnje, in naš pravnik Boštjan Sladič, ki je pritožbo strokovno sestavil. Pritožba je bila dobro argumentirana – in ko sem jo pred oddajo še zadnjič prebral, sem vedel, da bo Ministrstvo naši pritožbi moralo ugoditi, ker druge razlage enostavno ne bi bilo. Uspeli smo in zdaj je nestrpnega čakanja konec. Aktivnosti za nadaljevanje projekta so v polnem teku. Potrebno je izpeljati postopek javnega naročila, le-to pa mora biti objavljeno tudi v evropskem Uradnem listu, saj gre za večjo investicijo.

Korak za korakom urejamo vsa področja, ki so v času krajevne skupnosti temeljila na drugačnih izhodiščih, in sedaj, ko smo dobili Občino, v veljavni zakonodaji nimajo več ustrezne pravne podlage. Takšno področje je na primer upravljanje vodovodov in obračunavanje vodarine, za kar trenutno vzpostavljamo ustrezno rešitev. Občina namreč ne sme sama upravljati z vodovodi.

Ostala področja in nameravane projekte v letu 2008 so opisali strokovni delavci občinske uprave, tako da tega ne bi ponavljal. Naj dodam le to, da intenzivno spremljamo možnosti, da bi črpali sredstva iz raznih razpisov, saj bi tako lahko pospešili razvoj. V prvem obdobju nas čakajo velike investicije v infrastrukturne objekte (ceste, vodovod, kanalizacija) in šolo, kar bo iz proračuna praktično odpeljalo vsa investicijska sredstva.

Investicijske naložbe smo sicer razdelili na dva dela; tiste, kjer ni možno vključevati zasebnega kapitala, in one, kjer bi zasebni kapital utegnil biti zainteresiran za vlaganja. Prav gotovo, da s pomočjo zasebnega kapitala ne moremo graditi šole ali ceste; možno pa je izpe-

ljati projekte, kot so razvoj industrijsko obrtne cone, čistilne naprave, nakupe in opremljanja stavbnih zemljišč, doma za starejše občane in podobne projekte. Kot župan si želim, da bi v čim krajšem času naredili čim več. Samo s sredstvi proračuna pa to nikakor ne bo možno. Na temeljih javno-zasebnega partnerstva pa lahko v enakem obdobju realiziramo več projektov. Morda bo te vrstice prebral tudi kdo izmed tistih, ki bi skupaj z Občino Šentrupert želel izpeljati kakšnega izmed projektov – tak je dobrodošel v moji pisarni!

Spoštovane bralke, spoštovani bralci teh vrstic, naj ob koncu dodam še nekaj misli, morda bolj osebnih. Verjetno ste že dostikrat prebrali ali kje slišali tole misel: »Kar te ne ubije, te naredi močnejšega!« Tako je tudi z mano osebno in z mojim županovanjem. Veliko je situacij, ki človeka prizadenejo in ga lomijo, vendar je pomembno, da ga ne zlomijo – četudi je kakšna noč zaradi tega brez spanja, četudi si deležen obsojanja in kritik. Vse tovrstne izkušnje, ki jih prestajam, me delajo močnejšega. Ko me naslednjič srečajo, nimajo več toliko moči. Goethe je v eni izmed svojih misli dejal: »Pred kritiko se ne moremo ne zaščititi ne ubraniti; njej navkljub moramo delati in počasi bo popustila.« Moje delo in delo občinske uprave je usmerjeno v izpolnjevanje začrtane vizije – korak za korakom. Ničesar ne moremo storiti čez noč. Našo cerkev so gradili več kot sto let. Nihče, ki se je spominjal začetka njene gradnje, ni dočakal njenega konca – pa kljub temu se je vsem zdelo vredno delati in zgraditi ta veličastni objekt. Vem, da čez desetletja, ko bo morda Občina Šentrupert doživela tisti pravi razcvet, ne bom več župan. Zdi pa se mi vredno, da zgradim vsaj temelje, ki so sicer vedno skriti v zemlji in jih zato nihče ne vidi. Vendar se brez trdnih temeljev še tako lepa stavba zruši sama vase.

Vsem želim blagoslovljene velikonočne praznike ter veliko lepih trenutkov v krogu družine, ki se bo prav gotovo tedaj ponovno zbrala!

Rupert Gole, župan

Dogajanja v občini

NALOGE OBČINSKE UPRAVE OBČINE ŠENTRUPERT

Občina v skladu z zakonom o lokalni samoupravi izvaja vse lokalne zadeve, ki jih občina lahko opravlja samostojno in se nanašajo na prebivalce občine. Razmejitev pristojnosti oziroma določitev občinskih pristojnosti pa se izvaja s področnimi zakoni, ki urejajo posamezna področja družbenega življenja. Občinska uprava preprosto predstavlja organizacijo, ki udejanja vse upravne, strokovne, organizacijske in druge naloge, ki jih v skladu z zakonodajo izvaja občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev na področjih, ki jih konkretno opredeljuje za Občino Šentrupert Odlok o organizaciji in delovnem področju občinske uprave Občine Šentrupert (objavljen v Uradnem listu RS, št. 38/2007, z dne 26. aprila 2007).

Na Občini se boste oglasili, če boste potrebovali lokacijsko informacijo za namen gradnje objektov oziroma izvajanja del na zemljiščih ali objektih, če boste potrebovali potrdilo o namenski rabi zemljišča ali boste želeli vložiti pobudo za spremembo le-te. Prav tako vam bomo na Občini izdali projektne pogoje oziroma izdali soglasje k projektni dokumentaciji za gradnjo. Na Občini boste oddali vlogo za odmero komunalnega prispevka, na podlagi katere vam bomo izdali odločbo o odmeri komunalnega prispevka. Na področju gospodarskih dejavnosti Občina izdaja odloč-

be za redni obratovalni čas gostinskih obratov in izdaja soglasje za obratovanje v podaljšanem obratovalnem času le-teh, poleg tega na Občini oddate vlogo za izdajo soglasja za prodajo blaga zunaj prodajaln (premične stojnice, prodajni avtomati ali potujoča prodajalna). Zelo blizu so občanom družbene dejavnosti, ki nas spremljajo od rojstva do smrti in v skladu z izvirnimi pristojnostmi občine na tem področju lahko na Občini urejate višino plačila za program vrtca, osnovno zdravstveno zavarovanje za osebe brez premoženja, Občina za svoje občane zagotavlja sredstva za pravico do družinskega pomočnika, pomoči na domu ter stroške storitev v javnih socialnih zavodih za odrasle. Občina prav tako organizira in zagotavlja sredstva za izvajanje mrliško pregledne službe in izvaja še številne ostale naloge, ki vam jih bomo v prihodnje poskušali približati in prikazati skozi vrstice občinskega glasila ŠENTRUPERT.

Ob vseh navedenih in še mnogih drugih rednih nalogah, ki jih vsakodnevno izvajajo strokovni sodelavci občinske uprave Občine Šentrupert, pa občinska uprava veliko pozornosti in strokovnega dela vlaga v razvoj, organiziranje in vodenje projektov, ki so enkratnega značaja, pa vendar imajo zelo velik pomen za sam razvoj Občine Šentrupert. V letu 2008 se bodo začeli izvajati številni projekti,

med njimi zagotovo največji zalogaj predstavlja projekt OŠ dr. Pavla Lunčka Šentrupert, nadalje projekt izdelave lokalnega energetskega koncepta Občine, občinskega prostorskega načrta do projektov na komunalni infrastrukturi, ki zagotovo pomenijo osnovo za nadaljnjo izgradnjo razvojne vizije Občine Šentrupert. Kateri konkretni primeri pa se bodo uvrstili v izvedbeni načrt Občine Šentrupert v letošnjem proračunskem letu, bo odločil Občinski svet Občine Šentrupert s sprejetjem rebalansa proračuna za leto 2008, ki ga bo predvidoma obravnaval na seji konec marca 2008. Potrjen rebalans proračuna Občine Šentrupert za leto 2008 bo tudi podlaga za objavo vseh javnih razpisov in pozivov za razdelitev namenskih proračunskih sredstev na področjih delovanja Občine Šentrupert, ki bodo, če bo rebalans sprejet konec marca, objavljeni v mesecu aprilu 2008. O objavah javnih razpisov vas bomo redno obveščali preko naših spletnih strani www.sentrupert.si ali osebno na našem naslovu Šentrupert 33.

Vljudno vabljeni!

Mateja Jazbec, direktorica občinske uprave

PODROČJE DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Zdravstveno varstvo

Po zakonu o zdravstvenem varstvu mora občina skrbeti za naloge, ki niso vključene v program na državni ravni. Za občane so najpomembnejše naslednje:

Plačilo obveznega zdravstvenega zavarovanja tistim zavarovancem, ki niso zavarovani iz drugega naslova in imajo v Republiki Sloveniji (v našem primeru Občini Šentrupert) stalno prebivališče. Zavarovane osebe so zavarovanci in njihovi ožji ali širši družinski

člani. Zakonec je zavarovan kot družinski član, če ni sam zavarovanec; otrok pa je zdravstveno zavarovan kot družinski član do dopolnjenega 15. oziroma 18. leta starosti, če sam ni zavarovanec, po tej starosti pa, če se šola, do konca rednega šolanja.

Obvezno zavarovanje po zakonu obsega: zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela ter zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Z obveznim zavarovanjem se zavarovanim osebam zagotavlja: plačilo zdravstvenih storitev, pogrebna in

posmrtnina, za zaposlene tudi nadomestilo plače med začasno zadržanostjo z dela ter povračilo potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

Zavarovanci s stalnim bivališčem v Občini Šentrupert oddajo na Občini vlogo za pridobitev pravice. Če so izpolnjeni pogoji, Občina izvede prijavo na predpisanem obrazcu in jo

Napovednik

DOGAJANJA V OBČINI	2	KORENINE PRETEKLOSTI IN SEDANJOSTI	26
UTRIP ŽUPNIJE	9	KULTURNI UTRIP	28
SPREHODI MED	12	ŠOLSKI UTRIP	34
		NOVICE OD TOD IN DRUGOD	38

posreduje zavodu za zdravstveno zavarovanje. V nujnih primerih je zadevo možno urediti takoj, da zavarovanci lahko že naslednji dan po prijavi koristijo zdravstvene storitve.

Organiziranje in zagotavljanje sredstev za izvajanje mrliško pregledne službe, ki jo določa Pravilnik o pogojih in načinu opravljanja mrliško pregledne službe.

Občina Šentrupert ima sklenjen dogovor z Zdravstvenim domom Trebnje za izvajanje mrliško pregledne službe na svojem območju. Naloge te službe so, da pooblaščen zdravnik z zdravniškimi pregledi ugotavljajo nastop smrti, osnovni vzrok in način ter druge vzroke smrti. Stroške, ki ob tem nastanejo, je Občina dolžna plačati. Če zdravnik odredi obdukcijo (kadar se ne da ugotoviti vzroka smrti ali gre za sum nalezljive bolezni), je plačnik stroškov v zvezi z obdukcijo prav tako Občina.

Socialno varstvo

Na podlagi zakona o socialnem varstvu, ki v svojem bistvu določa, da je ta dejavnost usmerjena v preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznikov, družin in določenih skupin, je pristojnost Občine, da za svoje občane zagotavlja sredstva za pravico do družinskega pomočnika, pomoči na domu ter stroške storitev v javnih socialnih zavodih za odrasle.

Pravica do družinskega pomočnika

Po zakonu ima pravico do izbire družinskega pomočnika polnoletna oseba s hudo motnjo v duševnem razvoju ali polnoletna gi-

balno težko ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Za invalidno osebo se šteje: če je zanj pred uveljavljanjem pravice do izbire družinskega pomočnika skrbel eden od staršev in je po predpisih o starševskem varstvu prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek, če je oseba invalid po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, ki potrebujejo pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, ali če v skladu z zakonom o socialnem varstvu pristojna komisija ugotovi, da gre za osebo s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirano osebo, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, ki jo nudi družinski pomočnik.

Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi nudi pomoč, ki jo potrebuje, in je lahko le oseba, ki se je z namenom, da bi postala družinski pomočnik, odjavila iz evidence brezposelnih oseb ali je zapustila trg dela. Lahko je tudi oseba, ki je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega časa pri delodajalcu. Družinski pomočnik je lahko le oseba, ki ima stalno bivališče na istem naslovu kot invalidna oseba, oziroma eden od družinskih članov invalidne osebe.

Invalidna oseba iz naše Občine uveljavlja pravico do izbire družinskega pomočnika pri Centru za socialno delo Trebnje, ki je po zakonu pristojen za invalidno osebo in vodi postopek. Center odloči z odločbo na podlagi mnenja invalidskih komisij ZPIZ in tudi ves čas spremlja, ali družinski pomočnik invalidni osebi zagotavlja ustrezno pomoč. Občina krije stroške, ki se določijo na podlagi izdane odločbe.

Pomoč družini na domu

Upravičenci do pomoči na domu so: osebe, stare nad 65 let, osebe s statusom invalida, druge invalidne osebe, ki jim je priznana pravica do tuje nege in pomoči, kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, kronično bolni otroci in otroci s težjo motnjo v duševnem ali telesnem razvoju, ki niso vključeni v organizirane oblike varstva.

Socialno varstvena storitev pomoči na domu obsega: gospodinjstvo pomoč, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

Storitev se prične na zahtevo uporabnika, s katerim izvajalec javne službe sklene dogovor, s katerim se določi obseg, vrsto, način in trajanje izvajanja storitev.

Občina Šentrupert zagotavlja sredstva za dejavnost javne službe, ki jo Dom starejših občanov Trebnje izvaja za upravičence na območju naše Občine, in sicer najmanj v višini 50% subvencije k ceni storitev in v višini, za katero je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila.

Ker smo tokrat namenili večjo pozornost odraslim in starejšim osebam, bomo v naslednji številki glasila temo posvetili našim najmlajšim občanom.

Vabim vas, da morebitne pobude, zanimanja in vprašanja naslovite na moj naslov, da bomo skupaj poiskali prave odgovore.

Danica Grandovec,
višja svetovalka za družbeno dejavnost,
telefon 07 34 34 607,
elektronska pošta:
dani.grandovec@sentrupert.si

DEJAVNOSTI PODROČJA ZA OKOLJE IN PROSTOR

Novi prostori Občine Šentrupert

Tudi letos smo na področju za okolje in prostor uspešno sledili zastavljenim ciljem, saj smo že v začetku februarja dokončali vsa predvidena instalacijska, gradbeno-obrtniška in ostala dela, ki jih je bilo treba izvesti v okviru prenove nekdanje knjižnice. Z adaptacijo teh prostorov smo namreč na najbolj racionalen način prišli do prepotrebni prostorov za normalno delo zaposlenih, ki so sicer začasno delali kar v skupnem prostoru sejne sobe. S premišljeno arhitekturno zasnovo smo uspeli dobiti kar tri nove pisarne, poleg tega pa smo

primerno organizirali tudi arhivski prostor za obširno dokumentacijsko gradivo, ki izvira še iz časov krajevne skupnosti. Poleg vsega omenjenega smo omogočili še preselitev krajevnega urada Upravne enote Trebnje v večjo, prenovljeno in prostorsko ločeno pisarno znotraj adaptiranega prostora nekdanje knjižnice, ki bo tako lahko nudila še kvalitetnejše usluge prebivalcem Občine Šentrupert.

Občinski prostorski načrt

V okviru dolgoročne strategije razvoja Občine je zagotovo najpomembnejša priprava no-

vega prostorskega načrta in tudi tu so bili že storjeni prvi konkretni koraki. Pripravljen je namreč sklep o pripravi prostorskega načrta Občine Šentrupert, njegovo sprejetje pomeni uradni začetek postopka, in pa odlok o predkupni pravici Občine Šentrupert na premičninah; oba bosta obravnavana na naslednji seji Občinskega sveta. Na tem mestu velja omeniti tudi sodelovanje s študenti Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, saj bo rezultat njihovega dela dodatno pripomogel h kvalitetnejši izdelavi občinskega prostorskega načrta.

Tekoče naloge

S prevzemom obveznosti glede najemnih stanovanj v lasti Občine smo s Komunalo Trebnje kot s pogodbenim partnerjem, ki nas zavezuje še iz časov skupne Občine Trebnje, pristopili k pripravi primernih izhodišč za kar najbolj učinkovito nadaljevanje vseh aktivnosti glede upravljanja in tekočega vzdrževanja omenjenih nepremičnin.

Še vedno sprejemamo pobude za spremembo namenske rabe zemljišča, ki bodo vključene v novem prostorskem načrtu. Glede tekočih izdaj potrdil o namenski rabi in lokacijske informacije pa velja omeniti statistično dejstvo, da občani v povprečju prejmejo omenjene dokumente prej kot v sedmih dneh od oddaje vloge, kar je občutno boljše od povprečja ostalih slovenskih občin. Še obvestilo glede upravnih taks: za potrdila o namenski rabi po novem ni več potrebno plačevati upravne takse, medtem ko za lokacijske informacije velja enotna taksa v znesku 17,73 evrov.

Lokalni energetski koncept

V februarju smo na podlagi izvedenega postopka oddaje javnega naročila izbrali izvajalca za izdelavo Lokalnega energetskega koncepta Občine Šentrupert. To je podjetje ECO CONSULTING d.o.o., ki bo s svojim znanjem pomembno prispevalo tudi pri ekoloških odločitvah glede različnih možnosti sistema ogrevanja pri Projektu Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert.

Osnovna šola dr. Pavla Lunačka Šentrupert

Projekt prizidka in rekonstrukcije OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert je z uvrstitvijo Ministrstva za šolstvo in šport v program financiranja letos postal absolutna prioriteta v okviru nalog Občine Šentrupert. Z odločitvijo o alternativnem viru energije se pridružujemo čedalje številnejšim primerom take vrste v razvitem svetu, saj poleg ekološke osveščenosti mladih rodov prinašajo tudi ekonomsko upravičeno investicijo na daljši rok. Izmed mnogih različnih možnosti sta v tem okolju najbolj smiselni varianti ogrevanja na biomaso oziroma sistem geosond, katerih upravičenost bodo pokazale študije, ki so že v teku, rezultat pa bo znan ob izidu tega glasila. V čim krajšem času bo nato sledilo dokončanje izvedbenih projektov in razpis za izbor izvajalca.

Celostna grafična podoba Občine Šentrupert

Vizualna podoba, s katero se neka sredina predstavlja širšemu, tudi mednarodnemu okolju, postaja odločilnega pomena pri zagotavljanju razpoznavnosti določene regije, kar je ne nazadnje osnova za razvoj turističnih in tudi ostalih potencialov. S sprejetjem sklepa o začetku postopka javnega natečaja, s povabilom za oblikovanje grba in zastave Občine Šentrupert, smo pripravili vso potrebno podlago za pravočasno izdelavo simbolov, ki bodo predstavljali našo Občino Šentrupert in bodo predvidoma pripravljene do letošnjega občinskega praznika.

dr. Iztok Kovačič,

višji svetovalec za okolje in prostor

Program dela za leto 2008

Na občinski upravi Občine Šentrupert se vsi zaposleni trenutno intenzivno pripravljamo na rebalans proračuna za leto 2008. Razlog pa je sledeč: Kot ste lahko zvedeli iz medijev, je Ministrstvo za šolstvo in šport ugodilo pritožbi Občine Šentrupert, kar pomeni, da bo projekt prizidka in rekonstrukcija Osnovne šole dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu letos financiran. Delež sofinanciranja Ministrstva po pričakovanjih znaša 40%, ostalih 60% pa mora iz svojega proračuna prispevati Občina Šentrupert. Posledično je prioritetni projekt leta 2008 prizidek in rekonstrukcija Osnovne šole dr. Pavla Lunačka in tej situaciji se morajo prilagoditi vsi ostali projekti.

Na področju občinskih cest in cestne infrastrukture so se zaključila vsa asfaltiranja, začeta v letu 2007. Cesta Šentrupert-Slovenska vas je postala državna regionalna cesta in v zvezi z njo smo že imeli sestanek s predstavniki Direkcije Republike Slovenije za ceste in Družbe za državne ceste. Na sestanku smo državnim predstavnikom predali obstoječi objekt obnove ceste, ki pa ga bo treba popraviti. Država naj bi letos poskrbela za projektno dokumentacijo, prihodnje leto pridobila gradbeno dovoljenje in odkupila zemljišča, v letu 2010 pa cesto prenovila.

Pred začetkom prenove regionalne ceste Šentrupert-Slovenska vas pa bo potrebno prenoviti lokalno cesto Šentrupert-Prelesje, ki je poleg že omenjene regionalke druga vpadnica v Šentrupert, prenova mora biti končana pred začetkom del na regionalni, saj bo takrat prenovljena cesta Šentrupert-Prelesje prevzela začasno vlogo glavne vpadnice v središče Občine Šentrupert. Cesto bo treba razširiti in popraviti. Odpraviti bo potrebno nevarne ovinke, na določenih odsekih bo potrebno zvišati oziroma znižati nivo cestišča, hkrati pa napeljati tudi vso potrebno infrastrukturo (kanalizacijo, vodovod in elektriko). Prenovo ceste smo prijavili tudi na Razvojni center Novo mesto za sofinanciranje iz Evropskega sklada za regionalni

svetovalec za okolje in prostor

razvoj v okviru programa 'Razvoj regij'. Konec maja naj bi zvedeli, koliko sredstev naj bi dobili v dveh letih.

Trenutno tečejo postopki pridobitve projektne dokumentacije za obnovo ceste, gradnja pa naj bi se začela proti koncu letošnjega leta.

Poleg obeh omenjenih cest nas čaka na področju cest še en prioritetni projekt – gradnja obvoznice, ki bo razbremenila gost in nevaren promet skozi središče Šentruperta. Obvoznica naj bi potekala po južni strani in povezovala obe vpadnici v Šentrupert ter tako omogočala preusmeritev težkega tovornega prometa. Trenutno potekajo postopki za umestitev obvoznice v prostorske načrte in postopki za pripravo projektne dokumentacije.

Na področju oskrbe z vodo je postopek digitalizacije vseh izvedenih vodovodnih sistemov oziroma prikaz celotnega obstoječega stanja skoraj končan. Tako bodo na enem mestu zbrani vsi podatki, ki bodo postali osnova za nadaljnje projektiranje in izboljšanje celotne oskrbe z vodo v Občini Šentrupert. Potekajo tudi že pogovori za pripravo projektnih dokumentacij za omenjene izboljšave ter za ureditev celotne oskrbe z vodo.

Področje čiščenja odpadnih voda je trenutno najbolj zaostalo področje v Občini. Kot na področju oskrbe z vodo je potrebno tudi na področju komunalne infrastrukture zasnovati sistem čiščenja odpadne vode, ki mora temeljiti na izbiri najboljše možne variante za Občino Šentrupert. Pri raziskovanju obstoječega stanja in možnih rešitev smo prišli do določenih rezultatov, ki nakazujejo možnost skupne čistilne naprave treh občin za področje Mirnske doline. Trenutno potekajo razgovori med vsemi tremi občinami o možnostih udeležbe v skupnem projektu, ki se kaže v danem prostoru in okoliščinah kot najbolj smiselni.

Miha Simončič,

svetovalec za okolje in prostor

ČEBELARSKO DRUŠTVO ŠENTRUPERT – MIRNA JE DOBILA NOVO IME

Čebelarsko društvo Šentrupert smo ustanovili 9. novembra 2007 na občnem zboru v Gostilni Jaklič v Šentrupertu. S ponovno ustanovitvijo Občine Šentrupert so se vsi čebelarji Šentruperta in Mirne strinjali, da se Čebelarsko društvo Šentrupert – Mirna preimenuje v Čebelarsko društvo Šentrupert.

Čebelarsko društvo Šentrupert ima dolgoletno tradicijo, saj je bilo na pobudo tedanjega ravnatelja v Šentrupertu Aleksandra Lunačka ustanovljeno leta 1919 in on je bil tudi prvi predsednik, njegov prvi tajnik pa je postal Maks Kurent; tako se bomo drugo leto spominjali devetdesetletnice ustanovitve Čebelarskega

društva Šentrupert – ob Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka Šentrupert pa še vedno stoji Lunačkov čebeljak, kjer se je začelo prvo spoznavanje čebel.

Za predsednika Čebelarskega društva Šentrupert je bil izvoljen sedanji predsednik Čebelarskega društva Mirna – Šentrupert Peter Kurent z Vesele Gore, kjer je tudi sedež društva.

Čebelarsko društvo Šentrupert se ukvarja s čebelami in s pridelavo medu. Čebele so važne za oplojevanje rastlin in zato spadamo v območje kmetijske dejavnosti. Vsak čebelar ima svoj registrirani čebeljak in tudi registrsko številko. Naše društvo bo nadaljevalo s tradicijo čebelarjenja – in dokler bodo živele čebele, bomo tudi ljudje.

Zato prosim vse, da očuvamo čebele in pazimo, kdaj škropimo z različnimi kemičnimi sredstvi – to naj bi naredili zjutraj ali zvečer, ko so čebele še v svojih panjih.

Smo tudi člani Zveze čebelarjev Slovenije, hkrati pa v Zvezi čebelarjev Dolenjske, ki se imenuje po Petru Pavlu Glavarju – le-ta je pokopan v obnovljeni kapeli svetega Jožefa na Lanšprežu.

Ob pomoči Občine Šentrupert želimo obnoviti čebelarsko sobo v graščini na Veseli Gori, posvečeno Petru Pavlu Glavarju.

Na Lanšprežu pa bomo imeli 3. maja 2008 počastitev in ob 14. uri sveto mašo za pokojne čebelarje; tedaj bomo odkrili tudi spominsko ploščo prvemu tajniku Maksu Kurentu, ki je zaslužen za obuditev spomina na Petra Pavla Glavarja in obnovo Lanšpreža.

Peter Kurent, predsednik Čebelarskega društva Šentrupert

Foto Damjana Zupan

ČLANI KRAJEVNE ORGANIZACIJE RK ŠENTRUPERT SO OBISKALI STAREJŠE OBČANE V NAŠI OBČINI

Aktivisti Krajevne organizacije Rdečega križa Šentrupert smo v predprazničnih dneh minulega leta po stari navadi obiskali občane, starejše od 70 let, invalide ter bolne in osamljene. Teh je v naši občini kar 290 – pri tem pa nismo pozabili tudi na živeče v domovih starejših občanov v Trebnjem, Metliki, Novem mestu, Šmarjeti in Loki pri Zidanem Mostu.

Občane smo obdarili s skromnimi darili ter jim izročili voščilnice, ki so jih izdelali učenci OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert s svojimi mentorji.

Zupan Rupert Gole pa je z aktivisti Krajevne organizacije RK decembra obiskal *Viktorijo Kelner* s Trstenika ob njeni 90-

Aktivisti z županom pri slavljenki Mariji Gospodarič

letnici in *Albino Medved* iz Drage pri Šentrupertu, ki je praznovala 93. rojstni dan. Obe sta se obiska zelo razveselili.

Tudi letos bomo aktivisti Krajevne organizacije RK skupaj z županom obiskali naše devetdesetletnike. Tako smo že 7. januarja 2008 obiskali *Marijo Gospodarič* iz Praproč in jo presenetili ob 95. rojstnem dnevu.

Tudi gospa Marija se je obiska nadvse razveselila, še posebej pa gospoda župana. Obisk je potekal v sproščenem in prijetnem vzdušju, saj je slavljenka kljub svojim 95 letom še vedno čila in zdrava ter nam je postregla s kar nekaj lepimi zgodbicami iz svojega, ne ravno lahkega življenja. Pohvalila se je tudi s sobnimi rastlinami, ki jih je prejela ob svojih rojstnih dneh – tako nam je pokazala ciklamo, ki kljub svojim osmim letom še vedno lepo cveti. Povedala je, da je srečna, ker ima okoli sebe svoje domače, ki lepo skrbijo zanjo, pa tudi sosede je pohvalila, saj so jo tistega dne skoraj vsi obiskali in ji voščili ob rojstnem dnevu.

Pa še nekaj – gospa Marija si še vedno vsak dan sama skuha kosilo.

Ob odhodu nam je vsa srečna pomahala in se zahvalila za obisk in prijetno presenečenje.

Obiskali pa smo tudi 97-letno **Olgo Strajnar** iz Zabukovja – Srasle, ki pa je – žal – dva dni po našem obisku umrla in smo se kasneje tudi aktivisti poslovili od nje; morda pa smo ji z obiskom olepšali zadnje trenutke življenja ...

Ob dnevu žena smo aktivisti obiskali vse žene, starejše od 85 let, zraven pa tudi invalidne in bolne.

26. marca 2008 pa bomo ob 16. uri in 30 minut imeli občni zbor Krajevne organizacije RK – v kulturnem domu Šentrupert; tedaj bomo izvolili novo vodstvo in člane odbora. Ker pa bo tudi tistega dne še človekoljubna akcija, vabimo na strokovno meritev holesterola.

Seveda pa se že pripravljamo tudi na tradicionalno srečanje vseh občanov, starejših od 70 let; srečanje bo ponovno v šoli, v aprilu, o točnem dnevu pa boste pravočasno obveščeni.

Tako župan kot aktivisti Krajevne organizacije RK se zavedamo, da se občani veselijo takšnih obiskov in srečanj; nagrada za majhen trud pri organizaciji teh obiskov je zagotovo veliko število zares srečnih in zadovoljnih občanov.

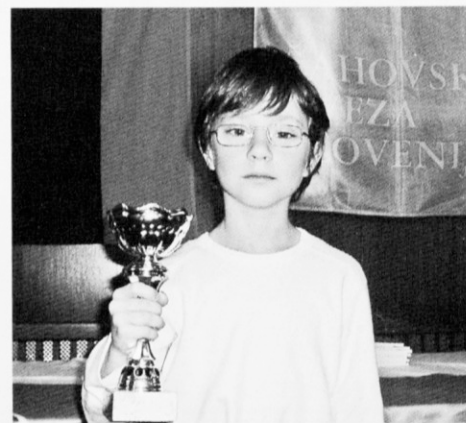
Ruža Brcar, podpredsednica
Občinske zveze RK Trebnje

Regijska prvakinja Zala Šturm

MLADI ŠAHISTI ŠENTRUPERTA PONOVO MED BOLJŠIMI V DRŽAVI

Mladi šentruperski šahisti so tudi letos pričeli z uspešnimi nastopi v ekipni in posamezni konkurenci. Na ekipnem osnovnošolskem regijskem prvenstvu v Novem mestu so šahisti OŠ dr. Pavla Lunačka prejeli dva pokala za tretje mesto – v konkurenci deklic do 12 let in v konkurenci fantov do 15 let. Pri deklicah so za našo šolo nastopile Zala Šturm, Teja Podlogar, Nadja Brcar in Nastja Breznikar, pri fantih pa Aleš Brcar, Alen Žago in Boštjan Tratar. Dobro so igrali tudi dečki do 12 let, ki so bili četrtri, nastopili pa so v postavi Matej Brcar, Timotej Šturm, France Frelih, Tim Lovše in Blaž Berk.

Regijski prvak Matej Brcar

V Novem mestu je tudi potekalo dolenjsko posamezno mladinsko prvenstvo, na katerem sta regijska prvaka do deset let postala Zala Šturm pri deklicah in Matej Brcar pri dečkih, Aleš Brcar je bil tretji pri fantih do 14 let, Timotej Šturm pa šesti v konkurenci dečkov do 12 let. S temi dosežki so se vsi štirje uvrstili na državno mladinsko prvenstvo, ki je potekalo od 24. februarja do 1. marca 2008 v Postojni. Prvenstva se je udeležilo 219 najboljših slovenskih mladih šahistov, ki so si pravico do udeležbe pridobili z uspešnimi nastopi na področnih tekmovanjih. Zelo lep uspeh je dosegel Matej Brcar s četrtrim mestom v kategoriji do deset let in šele poraz v zadnjem kolu proti državnemu prvaku Borisu Markoju iz Murske Sobote mu je preprečil uvrstitev med najboljše tri v državi. Osmo je bila Zala Šturm, osemnajsti Aleš Brcar, Timotej Šturm pa se je v svoje kategoriji uvrstil na petindvajseto mesto.

Drugega marca pa je ravno tako v Postojni potekalo še državno mladinsko prvenstvo v pospešenem šahu; udeležila sta se ga Aleš in Matej Brcar. Tokrat sta bila še uspešnejša kot v počasnem šahu, saj je Matej med 37 udeleženci v kategoriji do deset let zasedel tretje mesto, Aleš Brcar pa je bil med 35 igralci v konkurenci fantov do 14 let deveti.

Potrebne izkušnje si naši mladi šahisti pridobivajo tudi z nastopi na rednih mesečnih turnirjih Šahovske sekcije Šentrupert, ki potekajo v mladinski in članski konkurenci. Na turnirju, ki je potekal 23. februarja 2008 v Šentrupertu, je nastopilo 22 udeležencev. Med mladinci je zmagal Timotej Šturm pred Robijem Kašičem in Matejem Brcarjem. V članski konkurenci pa je bil najboljši Miha Furlan iz Kranja pred Ljubljančanom Cvetkom Jakšo in Andrejem Brcarjem.

Andrej Brcar, mentor

PRAZNIK PLANINSKEGA DRUŠTVA POLET

Vinogradniški pevski zbor Šentrupert je s pesmijo Oj Triglav, moj dom začel slovesno prireditev ob razvitju prapora in petletnice Planinskega društva Polet. Le-to ima kar 120 članov – iz vseh občin, nastalih iz nekdanje Občine Trebnje. Društvo je bilo ustanovljeno leta 2002, od vsega začetka pa mu predseduje Bojan Brezovar. Slovesnost je potekala še v prejšnjem letu – 21. decembra 2007 v kulturnem domu; program je povezovala Petra Krnc, slovesnost pa sta poleg Vinogradniškega pevskega zbora Šentrupert popestrila še Tomaž Rajterič na klasični kitari in kvartet iz Pihalnega orkestra svetega Ruperta.

Župan Rupert Gole, boter prapora, je poudaril, da je društvo Polet aktivno in urejeno društvo. O tem pričajo številne dejavnosti, ki jih je društvo v petih letih dela organiziralo. Celotna zamisel, vzdrževanje in izvedba Steklasove pohodne poti, osrednja občinska prireditev ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost 'Iz Nebes v Evropo', planinska šola za mlade planince, aktivno sodelovanje pri Slovenskih večerih in organizacija poletnih taborov, Lunohodi ob polni luni ...

O nadvse aktivnem društvu smo se lahko prepričali tudi s fotografskimi utrinki, ki jih je pripravil podpredsednik društva Damjan Zupančič.

Na prireditvi sta spregovorila tudi predsednik medobmočne enote Planinske zveze Slovenije za Dolenjsko in Belo krajino Rudolf Skobe; pohvalil je inovativnost društva Polet in njegovo povezanost s krajem, ter predsednik Planinske zveze Slovenije mag. Franci Ekar.

Ob tej priložnosti so bile podeljene tudi številne zahvale najbolj zaslužnim članom; prejeli so jih: Franci Bartolj, Jože Bučar, Franci

Gabrijel, Gregor Jaklič, Milena Jaklič, Marjan Krnc, Martin Kumer, Marta Mencin, Mojca Starič in Tončka Uhan.

Podelili pa so tudi častne nagrade posameznim članom; te so prejeli mag. Franci Ekar, predsednik Planinske zveze Slovenije, direktor Terce Alojzij Podboj, tajnica društva Jožica Krnc, predsednik medobmočne enote Planinske zveze Slovenije Rudolf Skobe, podpredsednik društva Polet Damjan Zupančič in boter prapora, župan Rupert Gole.

Ustanovni člani dihajo z društvom od samega začetka; svečane plakete so prejeli Bojan Brezovar, Miro Brezovar, Tone Bugar, Rupert Gole, Marjan Kobav, Martina Ruperčič, Vinko Ruperčič in Viktor Uhan.

Bojan Brezovar, predsednik Planinskega društva Polet, je prejel še posebno priznanje – predsednik Planinske zveze Slove-

Vabimo Vas na 13. tradicionalno romanje, ki bo v nedeljo, 11. maja 2007

Organizirani odhodi izpred cerkva:

- na Žalostni gori ob 6:30,

- na Veseli Gori ob 9:30.

Romarji se nam lahko priključijo pri cerkvi sv. Roka ob 7:30, pri cerkvi sv. Ruperta ob 8:45, na Brglezu ob 11:30 uri.

Sveta maša na Zaplazu bo ob 15:00 uri.

Romanje bo v vsakem vremenu.

Organiziran bo prevoz z avtobusi.

Pot Romarjev

Pilgrimage trail / Wallfährerweg / Cammino di pellegrinaggio

Vozni red avtobusa:

relacija Čatež - Vesela Gora

8:30	odhod Ravnikar Čatež
8:40	odhod pošta Velika Loka
8:50	odhod avtobusna postaja Trebnje
9:00	odhod Mirna 'pri banki'
9:10	predviden prihod Vesela Gora

relacija Šentrupert - Čatež

14:00	odhod izpred cerkve v Šentrupertu
14:10	odhod Mirna 'pri banki'
14:20	odhod avtobusna postaja Trebnje
14:30	odhod pošta Velika Loka
14:40	prihod Ravnikar Čatež

relacija Čatež - Žalostna Gora

16:15	odhod Ravnikar Čatež
16:25	prihod pošta Velika Loka
16:35	prihod avtobusna postaja Trebnje
16:45	prihod Mirna 'pri banki'
16:50	prihod Vesela Gora
16:55	prihod Šentrupert
17:10	prihod Žalostna Gora

Vljudno vabljeni!

i: potromarjev.sentrupert.eu
e: pot.romarjev@sentrupert.eu

Nosilec projekta Pot Romarjev:
Kulturno društvo Šentrupert

Generalni pokrovitelj:
TEM

Pot Romarjev vzdržuje in ureja:
Planinsko društvo POLET Šentrupert

nije mag. Franci Ekar mu je podelil srebrni častni znak Planinske zveze Slovenije. Bojan Brezovar je namreč duša Planinskega društva Polet že od samega začetka, zamisel za ustanovitev društva pa se je porajala še mnogo prej, ko je bil Bojan Brezovar predsednik Turističnega društva Šentrupert. Zamisel za ustanovitev društva se je začela uresničevati ob ustanovitvi Steklasove pohodne poti – po obronkih Šentruperta. V razgovoru z izkušenimi planinci, gorniki, s pohodniki in podporniki Steklasove pohodne poti je namreč ugotovil, da bi bilo pohodno pot potrebno vključiti v družino planinskih društev – pod okrilje Planinske zveze Slovenije. Ko se je pred petimi leti društvo registriralo, se je začela aktivna društvena dejavnost, ki se z leti samo krepi ob novih zamislih. Bojan Brezovar je namreč pohodništvo vzljubil že veliko prej, ko je osvajal vrhove po Evropi in svetu. To navdušenje pa je prenesel še na somišljenike. Srebrni častni znak je prišel v prave roke, saj vsa društvena dejavnost – ureditev društvenih prostorov, organizacija Planinske šole za mlade, vzdrževanje Steklasove pohodne poti in povezava le-te z Oglarsko potjo, izobraževanje članov društva, soorganizacija Slovenskih večerov, organizacija poletnih taborov v tujini, nova spletna stran društva, Lunohodi – potrjuje nenehno vzorno dejavnost.

Vrhunec prireditve je bilo razvitje prapora, ob katerem so dali pečat vsej počastitvi praporščak Jože Bučar, predsednik društva Polet Bojan Brezovar in boter prapora, župan Rupert Gole.

Planinskemu društvu Polet želimo še veliko poleta!

Mateja Ramovš

VINOGRADNIŠKE NOVICE

V Društvu vinogradnikov Šentrupert smo lani dobivali pobude, da bi ponovno organizirali degustacijski seminar - o pokušnji vin. Decembra lani smo začeli zbirati prijave; na naše presenečenje je bil odziv zelo velik, saj smo v enem tednu prejeli 30 prijav, kar je bila zgornja meja za takšno organizacijo. Tako smo v sodelovanju z Biotehnično fakulteto v Ljubljani organizirali 28-urni seminar o pokušnji vin v Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka Šentrupert od 21. januarja do 11. februarja letos. Vodja seminarja je bil znani enolog dr. Julij Nemanič s sodelavci Biotehnične fakultete Ljubljana.

Na seminarju so slušatelji spoznali pomen čutil, kot sta vonj in okus, saj z njima spoznavamo kvaliteto vina. Nadalje so se učili spoznavati pozitivne in negativne arome v vinu, kar je osnova za odkrivanje pozitivnih elementov v vinu – oziroma tudi napak v njem. Med seminarjem so slušatelji tudi praktično poskušali različna vina – glede na sorto kakor tudi na geografsko poreklo in tako obogatili znanje o vinu.

Vsi tečajniki so uspešno končali seminar. Senzorične analize vin ter s tem pridobili strokovno mnenje o pokušnji vin. Pohvalno je, da so se seminarja udeležili tudi mladi vinogradniki.

Upam, da so bili udeleženci z izvedbo seminarja zadovoljni in da bodo pridobljeno znanje koristno uporabljali pri pridelavi lastnega vina. Znanje o poznavanju vina v povezavi s kulinariko je danes tako pomembno in tudi na tem področju so udeleženci pridobili nova spoznanja.

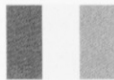
V februarju smo za naše vinogradnike organizirali dve predavanji; dipl. inž. Andrej Kos iz podjetja Karsija je imel predavanje na temo: Prehrana in zaščita vinske trte. Na njem so se slušatelji seznanili tudi z novimi pripravki škropiv za letošnjo sezono. Na trgu je namreč vsako leto veliko pripravkov različnih proizvajalcev, zato je dopolnitev znanja na tem področju zelo pomembna.

Dipl. inženir Jože Maljevič – Kmetijsko gospodarski zavod Slovenije, enota Novo mesto - pa je imel predavanje Kakovost cepljen in obnova vinogradov, kar je zelo pomembno za tiste vinogradnike, ki obnavljajo vinograd ali to nameravajo storiti.

Ob tej priložnosti obveščamo vse člane, da bomo imeli društveno pokušno vin v soboto, 29. marca 2008, v Gostilni Jaklič. Upamo, da se bo našemu vabilo odzvalo čim več članov in bodo prispevali vzorce za ocenjevanje. Društveno ocenjevanje vsako leto pokaže, kako smo kletarili in kako kvaliteten letnik smo v danih razmerah pridelali. Je pa dobro ocenjeno vino tudi neke vrste nagrada za ves trud, ki ga je vinogradnik vložil v pridelavo kvalitetnega vina.

V soboto, 5. aprila 2008, pa bomo imeli v kulturnem domu Šentrupert občni zbor društva, na katerem bomo pregledali dejavnost društva v preteklem letu in sprejeli načrt za leto 2008.

Franc Bartolj, predsednik

Planinsko društvo POLET

razpisuje naslednji pohodni tabor:

ROMUNJA: "Karpati, Bukarešta, Črno morje, delta Donave, Bukovina"

Moldoveanu (2514m), Negoii (2535m), Omul (2506m)

v terminu od 2. - 10. avgusta 2008.

Z nami boste doživeli vzpon na najvišji vrh Romunije in še več:

- pili jutranjo kavico v Beogradu, na Đerdapu skočili v Romunijo,
- hodili bomo po sledih grofa Drakule,
- povzpeli se bomo na najvišje vrhove Romunije,
- ogledali romunski Rim-Bukarešto in največji parlament na svetu,
- kopalji se bomo v Črnem morju,
- s čolnom pluli po delti Donave,
- obiskali prelepe samostane v Bukovini,
- obiskali veselo pokopališče, pili Ursus, jedli 'miče' in še veliko več...

Cene popotovanja:

- polna članska cena: 449,90€
- otroška članska cena: 399,90€

* potovanje je organizirano s spalnim avtobusom (20 sedež/20 ležišč).

* v ceno je vključeno vse razen osebnih potreb udeležencev.

* otroška cena velja za otroke do 14 leta starosti s spremestvom starša ali mentorja in podpisano izjavo staršev.

Prijava:

- prijave in dodatne informacije so na voljo najkasneje do srede, 31.4.2008 vsako sredo od 19:00 do 20:00 v posamična društva ali po telefonu 041/691-485 (Damjan), 041/341-077 (Bojan) ali 041/347-237 (Viki)
- ob prijavi vsak udeleženec vplača akontacijo polovice vrednosti izleta
- številni mest je omejeno, upošteva se vrstni red prijave - možnost izbire sedežev v avtobusu.
- informativni sestanek z udeleženci in interesi bo 19.marca ob 19:00 uri v prostorih društva

Utrip župnije

Pisan mozaik dogodkov se je zvrstil v župniji od zadnje izdaje glasila. V pričakovanju velikonočnega jutra, ki vodi vedno preko Kalvarije, se spomnimo prehojene poti in s tem vsega dobrega, kar se je dogajalo in bogatilo naše odnose.

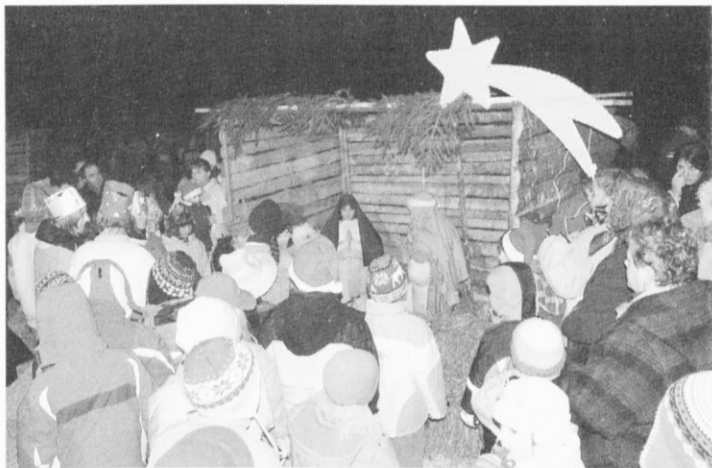

Foto Marko Suhoveršnik

ŽIVE JASLICE

Na večer božičnega praznika se je spet zbrala množica obiskovalcev od blizu in daleč ter prisluhnila mladim in otrokom, ki so pripravili žive jaslvice. V preprosti zgodbi so nam prikazali začetek veselega oznanila. Pesem otroško-mladinskega pevskega zbora je ogrela naša srca v mrzlem večeru, prizori Jezusovega rojstva so privabili najmlajše. Že december sam združuje ljudi in tudi taki dogodki kar vabijo, da se zberemo skupaj in podoživljamo božično praznovanje. Ob tem kar radi pozabimo na kakšno obljubo, dano pred enim letom ob prav takšnem dogodku, da nas bo pričakal topel napitek in da bodo mladi tudi dobili stvarno pomoč. Mogoče bi bilo drugače, če bi se prireditev preselila v zavetje mogočne župnijske cerkve ... a Jezus se je rodil daleč stran od udobja in blišča ... vsekakor gre tudi letos zahvala Martini Gorenc in mladim, da so s tako vnemo pripravili prizorišče in ves program.

SREČANJE ANIMATORJEV

V soboto, 12. januarja 2008, smo se zbrali na Rakovniku v Ljubljani animatorji sester HMP. Zbralo se nas je okoli štirideset; prišli smo iz novomeške, murskosoboške, ljubljanske in celo koprške škofije. Osrednja tema je bila Družina – neprecenljiv dar. Pogovarjali smo se o njenem pomenu in o razvrednotenju družine danes. Zelo smo se razveselili gosta Gregorja Čušina, ki nam je odigral monoigro Evangelij po Čušinu in nas tako od srca nasmejati in nas tudi motiviral na drugačno – globlje dožemanje Boga v našem življenju. Po predstavi je sledila debela in zelo zanimiva ura pogovora z njim in bi se zavlekla še v drugo in tretjo, če nas na hodniku ne bi čakalo kosilo (tri pice 'da te kap'). Gre-

gor je s sabo pripeljal tudi dva od petih otrok, ki sta spremljala vse dogajanje. Po kosilu je sledilo še nekaj animacij in priprava na sveto mašo, pri kateri smo po svojih močeh vsi sodelovali. Po koncu maše smo se poslovili in si zaželeli, da se na naslednjem takem srečanju spet vidimo.

KOLEDOVANJE

Tradicionalno trikranje smo opravili na dan svetega Štefana, saj se nas je zbralo kar za 14 skupin. Otroci in mladi, pa tudi nekateri starši so velikodušno opravili tako lepo poslanstvo prinašanja miru in združevanja po naših domovih, velikodušni prebivalci pa so se poleg zahvale kolednikom odzvali tudi z darovi za misijone. Tako smo vsi skupaj napolnili ne le vreče sladkarij in mošnjiček, ampak s plemenitim dejanjem pomoči ubogim njihova in naša srca.

V soboto, 12. januarja 2008, so se naši koledniki pridružili ostalim iz novomeške škofije. Vsi smo se prvič zbrali na škofijskem srečanju v novi škofiji, in sicer v Trebnjem. V tamkajšnji župnijski cerkvi nas je med mašo nagovoril gospod Janez Krmelj, misijonar z Madagaskarja, ki se nam je v prvi vrsti zahvalil za darove, zbrane s koledovanjem pri dobrih ljudeh v naših župnijah. Bili smo presenečeni, ko smo zvedeli, da morajo Malgaši samo za en evro delati cel dan. Srečanje se je nadaljevalo v kulturnem domu trebanjske župnije, kjer smo si ogledali prispevke iz držav, kjer delujejo naši misijonarji, direktorja Misijonskega središča Slovenije, gospoda Staneta Kerina. V nedeljo, 13. januarja 2008, pa smo pri vseh svetih mašah tudi 'uradno' zaključili koledniško akcijo, ki je bila letos zelo odmevna.

Foto Marko Suhoveršnik

ZIMSKE POČITNICE

»Smučat je res lepo, sam če ni preveč mrzlo,« pojejo Čuki. Tem dogodivščinam smo se pridružili med zimskimi počitnicami na Koprivniku. Od tam smo se vozili na bližnje smučišče Soriško planino (1307 metrov nadmorske višine) ter se prepustili užitkom smučanja in bordanja. Tradicija je že, da se z nočnim pohodom povzpne na Vodnikovo razgledno točko ter občudujemo lepote narave malo drugače – ponoči.

Po napornem dnevu smučanja in bordanja smo kar popadali v postelje ter s pričakovanjem čakali naslednjega smučarskega dne. Prijetni skupini veroučencev in malo večjih ne-veroučencev sta se pridružili tudi kuharici Darja in Mira; pravzaprav je bila kuharica tudi mala Lavra, da so nam s hrano pripravile lepo domačnost, ki smo jo skoraj pustili v Šentrupertu. Vrnili smo se živi in zdravi, zahvaljujoč šoferjem gospodu dekanu, Roku in

Foto Toni Kurent

Mateji. Vsi skupaj že zdaj komaj čakamo na naslednje leto, ko se bomo znova odpravili na kratke, a vendar odlične zimске počitnice na Koprivniku.

OBLETNICA SMRTI LOJZETA GROZDETA

Ob 65-letnici mučeniške smrti Božjega služabnika Lojzeta Grozdeteta je bilo v nedeljo, 6. januarja popoldne, v župnijski cerkvi somaševanje, nato pa še molitev na župnijskem pokopališču, kjer je Grozde pokopan. Ob novomeškem škofu msgr. Andreju Glavanu, ki je somaševanje vodil, se je zbralo okrog dvajset duhovnikov, med njimi salezijanski inšpektor dr. Alojzij Slavko Snoj, postulator mag. Igor Luzar in vicepostulator msgr. Franci Vrhunc.

Domači župnik je na začetku vse pozdravil in izrazil upanje, da bomo Grozdeteta kmalu smeli častiti na oltarju. Škof Glavan pa je v homiliji orisal Grozdetov lik pričevalca in mučenca. Pri maši je prepeval domači župnijski zbor. Ob sklepu so tudi vsi zmolili molitev za beatifikacijo Božjega služabnika Alojzija Grozdeteta, po maši pa so se verniki skupaj z duhovniki in s škofom napotili na pokopališče, kjer je škof Glavan na grob položil cvetje in prižgal svečo, vsi skupaj pa so se priporočili mučencu Lojzetu Grozdetu in Bogu.

Po zapisih udeležencev pripravil

Marko Suhoveršnik

PISMO MISIJONARJA ANTUNA IZ BRAZILIJE

Dragi gospod župnik, gospoda Jamnik in Tone, dragi farani!

Najprej en prav lep pozdrav v domači Šentrupert! Resnično se opravičujem, ker se vam ne oglašam prav pogosto.

Jaz sem, hvala Bogu, dobro. Dela je precej. V mesecu juliju je prišla na obisk skupina trinajstih Slovencev, tako da sva z Barbaro imela ogromno dela. Imeli so svoj program na tukajšnjem oratoriju, zato sem bil za prevajalca. Bilo je kar pestro. Zadnji teden pa je prišla še ena skupinica Slovencev, ki so potovali po Braziliji in so se ustavili pri nas, ker sta dva izmed njih botra tukajšnjim otrokom. V naši hiši smo zato imeli prvi slovenski večer in slovenska pesem se je na ves glas slišala v

Corumba. Zame so to vsekakor bili nepozabni dnevi.

Ko se je vse umirilo, sem si tudi jaz vzel nekaj počitnic; za en teden sem šel na duhovne vaje v benediktinski samostan v Ponta Grossa. To je bilo zame resnično prava oaza in počitek za dušo ter telo.

Z Barbaro sedaj hodiva na obiske k vsem otrokom, ki imajo slovenskega botra - takih je okrog 290. To že drugič počneva - prvič sva vse obiskala, ko sva prišla v Brazilijo. Sedaj so obiski popolnoma drugačni, ker znava portugalsko in se tako resnično lahko posvetiva družini, ki jo obiščeva. Pogovarjava se, poslušava in tudi svetujeva otrokom in staršem. Navadno so to družine, ki rabijo nekoga, da bi jih poslušal in

potolažil v težavah. Tu je ogromno ločenih družin s šestimi, sedmimi, osmimi ali celo več otroki.

Obiskala sva družino s tremi otroki, kjer je mati bolna, zato dela samo njen mož. Ta vsak dan pride ob deseti uri dopoldne domov, da skuha kosilo za otroke in jih nato odpelje v šolo. Stranišča nimajo in tudi vode ni vsak dan. Sama hiša ima polno lukenj na strehi in tla so pač zemlja. Z Barbaro sva ponudila pomoč, da bi se hiša popravila, naredilo stranišče, otroci pa naj bi dobili botra za šolanje.

Kupila sva dvesto odev, štiri-deset pogradov in sto jogijev. Še vedno delam na projektu PCAF (Projeto crianca e adolescente feliz - Projekt Srečni otroci). Vodim delavnico, kjer izdeluje-

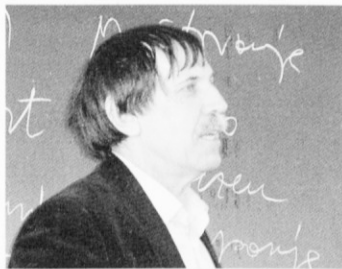
mo ogrlice, zapestnice, uhanе ... Tukaj se sedaj začenjajo poletne počitnice. Za praznike bom tudi jaz 'prost', takoj po novem letu pa bom začel pleskati celoten objekt PCAF na našem misijonu.

Tu se je začelo poletje in je resnično zelo vroče. Hvala Bogu, da vsaj dvakrat ali trikrat tedensko dežuje in se takrat vsaj malo ohladi.

Ja, čas kar beži. Z Barbaro imava samo še dobre pol leta do odhoda domov. Ja, resnično že pogrešam Slovenijo!

Dragi farani, v novem letu vam želim zdravja, veliko sreče in obilo trenutkov radosti in veselja, ki jih daje velikonočni Jezus, saj nas je s svojo smrtjo odrešil.

Vaš Antun

STO DOMAČIH ZDRAVIL ZA LEPŠE ZAKONSKO IN DRUŽINSKO SOŽITJE

V okviru projekta Trebnje, zdrava občina in občina dobrih medčloveških odnosov so organizatorji pripravili zanimivo predavanje dr. Jožeta Ramovša - v vsem obdobju je imel pri projektu vidno vlogo - Sto domačih zdravil za lepo zakonsko in družinsko življenje. Le-to je bilo v nedeljo, 2. marca, v župnijskih prostorih v Šentrupertu. Hkrati pa je bilo predavanje mišljeno tudi kot pripravnička predzakonskega tečaja za uspešen sveti zakon. Spoštovani rojak dr. Jože Ramovš je spregovoril na temo medsebojnega pogovora. Vsaj eno uro tedensko bi se morali pogovarjati o sebi. Sem seveda ne sodijo vsakdanje čenče, ki jih marsikdo prinese z delovnega mesta. Dr. Ramovš je še poudaril, da zakon ni in nikoli ne bo v krizi, če se bosta zakonca med seboj veliko pogovarjala. Na predavanje so bili vabljeni tudi zakonci, ki se želijo spremeniti ali obnoviti vsakdanji pogovor. Pri sostvovali pa smo tudi mladi, ki še nismo kandidati za zakon - a verjemite, marsikakšen prijazen nasvet nam bo tudi v vsakdanjem življenju prav prišel.

Foto in tekst **Aljaž Škrjanec**

SANDI BARTOL

1944 — 2008

V januarju letos je v Sori pri Medvodah mnogo prezgodaj sklenil svojo bogato življenjsko pot Sandi Bartol, rojen na Vrhu pri Šentrupertu; kljub neznanski volji do življenja ni bil kos zahrbtni bolezn.

Mlekarsko-sivarskega poklica se je Sandi izučil v šentruperski mlekarni - nato pa je odšel v svet, da bi se izpopolnil. Sprva je delal v mlekarni v Medvodah in z dodatnim izobraževanjem ter z nenehno voljo, da bi pomagal tudi drugim, postajal vedno bolj vidna osebnost javnega življenja.

Prav zaradi skromnega otroštva se je v njem zelo oblikoval čut do sočloveka. Trdno je bil prepričan, da mora socialna pravičnost med ljudmi obstajati, zato je z vso osebnostjo tem prizadevanjem podredil tudi svoje življenje. Spomnimo se, s kakšno življenjsko silo se je zavzemal za položaj trgovcev ob dogovarjanju, ali naj bodo trgovine ob nedeljah zaprte ali odprte. Zavedal se je, da bi bilo v tem življenjskem ritmu teže zahtevati, naj bi bilo vse zaprto, hkrati pa si je kot predsednik sindikata za trgovino zavzemal za položaj trgovcev, da bi bili za manj ugoden čas tudi materialno ovrednoteni.

Čeprav je v Sori pri Medvodah našel svoj prostor pod soncem, pa je vseskozi ostal nad vse navezan na Šentrupert. Kot predsednik odbora za gostinstvo in turizem v Občini Medvode je še posebej sodeloval s Šentrupertom, ko je postal predsednik Turističnega društva Šentrupert Bojan Brezovar. V prizadevanja, da bi se s Steklasovo pohodno potjo ustvarilo zanimanje za lepote te doline, je bilo utkano tudi njegovo delo. Tudi pri začetkih ocenjevanja najlepše urejenih hiš in vasi so bili dragoceni njegovi nasveti. Pripomogel je, da sta bila oba kraja, Medvode in Šentrupert, skozi skupna turistična prizadevanja med seboj povezana. Ob obiskih delegacij obeh krajev Sandi Bartol kar ni vedel, kako bi pokazal, da so Šentrupercani v njegovi novi občini nad vse dragoceni. Vse, kar je delal, je delal kot prijatelj - prijatelj pokrajine in ljudi.

Sandi Bartol je bil s svojo življenjsko sopotnico Zorico še na Steklasovi pohodni poti v oktobru 2007 - s trdnim upanjem, da bo tako naredil tudi letos.

In še ni dolgo tega, ko je bil Sandi s prijatelji ob zatonu dneva v Zadragi. Z zamaknjenostjo je gledal na Šentrupert, ki je bil pred njim kot na dlani; v njegovem nemem pogledu je bilo čutiti, kot da bi se poslavljaj ...

Kako zelo je ostal Šentrupercan, pa je bilo čutiti tudi ob njegovem slovesu v Sori pri Medvodah; številni Šentrupercani so se želeli posloviti od njega in tako povedati, da tudi v Šentrupertu Sandi ne bo pozabljen.

Vase ga je sprejela gorenjska zemlja - a grela ga bosta tudi šentruperska pesem in zemlja ...

V imenu Občine Šentrupert se je od Sandija Bartola poslovil nekdanji predsednik Turističnega društva Šentrupert Bojan Brezovar.

V imenu prijateljev - **Bojan Brezovar** in **Tone Odlazek**

VELIKONOČNO VOŠČILO

*Vsem ģaranom in občanom želimo
velikonočne radosti in delček tiste moči,
ki jo je premogel naš Odrešenik s tem,
ko je premagal smrt.
Le v njem se ta moč nahaja,
zato lahko veselo vzklikamo: Aleluja!*

Dekan Mirko Simončič in pastoralni sodelavci

Sprehodi med ...

SPREHOD PO BOŽJIH POTEH:

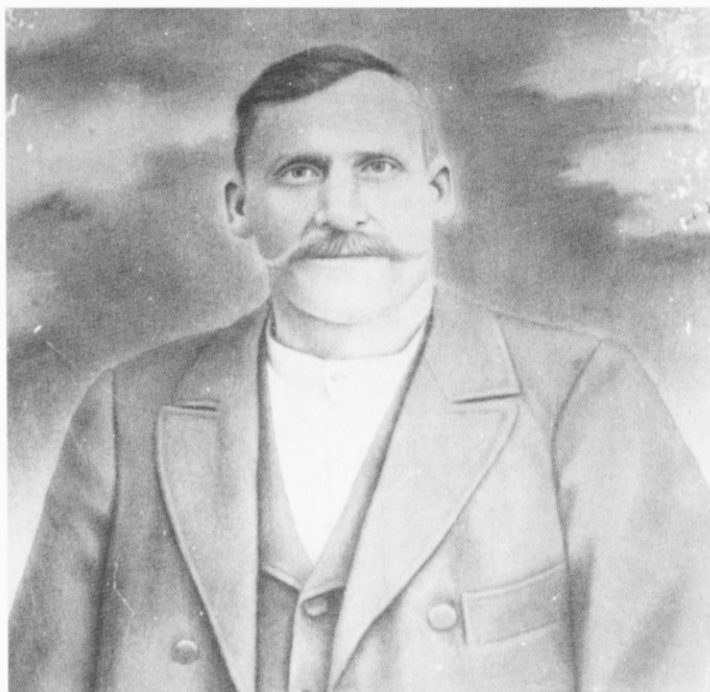
»BOG DEJ, DA BI ŠE KERKAT HODU TUKAJ ...«

»Če hočete vzljubiti Slovenijo, potem pojdite na Dolenjsko. Dolenjska v malem pa je Mirnska dolina.« Tako je nekje zapisal gospod Franci Petrič, odgovorni urednik Družine in avtor številnih knjig. Zadnja, z naslovom Slovenske božje poti, je pravkar izšla. V enem od njegovih zapisov beremo tudi o pridnih ljudeh te doline, ki jih je prav gotovo spoznaval tudi preko matere, doma iz Šentruperta, o njihovi veri in o njihovih romanjih – bližnjih in daljnih.

Najbolj množično so se Šentruperčani udeleževali bližnjih božjih poti. Na cvetno nedeljo so romali na Križev pot, nedaleč od Šentruperta. Franci Petrič nam je odkril za današnji čas nenavadne kronistove zapise o teh romanjih: »Mnogi spokorniki so se bičevali, drugi so nosili težke križe, tretji pa trnjeve krona na glavi in sicer moški in ženske. Ob takih priložnostih se je zgodilo, da je tudi ravnatelj cerkve nosil v procesiji težak križ in trnjevo krono na glavi v spodbudo vsem navzočim ... » Ljudi s križi in kronami na glavi se danes ne vidi več, pa tudi tistih na kolenih na Križevem potu, tako kot še pred nekaj desetletji, v zahvalo za preživetje med vojno. Petrič pravi, da od vsega tega

res ni ostalo nič, razen zaupanja: »Kar na Križev pot se zaobljubi, pa boš uslišan!«.

Šentruperčanom priljubljena nekdanja božja pot je bila Mons Gaudiosus, kot je leta 1723 kraj nove cerkve Frančiška Ksaverja poimenoval novomeški prošt Jurij Frančišek Ksaver de Marrotti. Romarjev na Veselo Goro je bilo v tistih časih veliko, leta 1733 so menda v cerkvi brali kar 1623 maš. Steklasa je zapisal, da je na Veselo Goro prihajalo po več stotin ljudi od vsepovsod, za katere ni bilo zadosti prostora za prenočevanje po hišah. Romarji so ostajali na prostem in v cerkvi in zaradi »neugodnih in morda celo pohujšljivih prizorov« je nadškof goriški Karl grof Attems leta

Tomaž Prijatelj (1860-1936), nekaj let po vrnitvi iz Svete dežele

1751 prepovedal večdnevne procesije, »nego imajo dohajati in odhajati isti dan«.

Na drugi strani Mirnske doline je tudi Žalostna gora v preteklosti veljala za eno največjih romarskih cerkva na Dolenjskem. Zaobljub in uslišan je bilo menda veliko. O tem pričajo

jo podobe, ki so jih v znak zahvale romarji prinašali v cerkev. Ena izmed njih prikazuje ladjo sredi viharja na morju. V kroniki je po Petriču zapisano, da so jo sem prinesli mornarji, ki so bili leta 1755 rešeni na morju blizu Almeire v Andaluziji.

Kdo ve, komu se je priporočil

Milena Kotar ob križu, ki je njej drag spomin na starega očeta in njegovo romanje v Sveto deželo

Tomaž Prijatelj, čevljar in kmet z Rakovnika pri Šentrupertu, ko je ladja Tirol leta 1910 iz Trsta z romarji vseslovenskega romanja odplula proti Sveti deželi. V svoj dnevnik je zapisal: »Zbogom, sestra zemlja Kranjska ...«. Mogoče se je Tomaž spomnil na Žalostno Mater božjo nad Mokronogom in na tamkajšnjega domačina Jerneja Grošlja, ki je zaradi rešitve iz tiste nesrečne andaluzijske ladje dal na Žalostni gori zgraditi svete stopnice, ene najlepših na Slovenskem. Dnevnik Tomaža Prijatelja o romanju v Sveto deželo je zanimivo etnološko gradivo, zapisano z okorno roko v preprostem, včasih že kar težko razumljivem

jeziku. Ta rokopis je vnukinja Milena Kotar že pred leti zaupala Oddelku za etnologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je gospa Mihaela Hudelja opravila skrben prepis. Tomažev romarski potopis je tako postal etnološko arhivsko gradivo Univerze v Ljubljani.

Tomaž in romarji tistega vseslovenskega romanja, o katerem so menda pisali tudi v podlistku predvojnega slovenskega časopisa, so na poti v Sveto deželo doživeli nemirno morje. O tem nemirnem morju je zapisal: »Drugi dan so začeli l'udje bolehati ... od morske bolezni, ... vse je bilo pokozlanu, tudi pri mizah ker smo jeli; jest sem biu

te bolezen prost, samo pijan ali vertoglav sem bil, tako da sem kar lovil, da ne bi padel not ...«. Tudi ob povratku na ladjo jim menda ni bilo lahko: »... neka gospodična z Ribence je pri meni sedela pa tako vpila pa se meno držala, da sem se še jest bal ...«.

Zanimivo je tudi njegovo pisanje o doživetjih ob reki Jordan, kjer so se »nekateri šli kopat, pa je nevarno, ker je blat ...«. Za kopanje se je Tomaž odločil ob Mrtvem morju; tam, kjer je »neki Arabc prodajal pirflaše po 75 kr.«. Voda Mrtvega morja mu ni bila prijetna in je zapisal: »... me je tako zasčimelo da nisem mogu ni gledat, se obrišem z rokami, pa mi je še bol skimalo, ker so bile roke mokre, nato sem šu ven, ker me je že po vsem žvotu scimelo, se oblečem pa na vozove ...«. Tudi z vozovi so imeli neprijetnosti. »Jaz pa trije duhovni sma side-li na enem vozu, ko zapeljemo na ono skalo pa se prikucnemo, pa raven na mojo stran; komaj skobacamo pokoncu, anemu gospodu se je klobuk skoraj potrgav, jest sem se pobil v koleno ...«.

Ko so se peljali proti Jerihi je Tomaž zapisal: »... tukaj se začne ravnina; podobno setjernejski ...«. Na poti v Jeriho so srečali Arabce, ki so »bili dobro oboroženi, imeli so puške, pa kakih 50 patronov seboj, pa nože za pasom; meni se to ni nič dopadlo, ker mi nismo imeli ničesar

se za branit ...«.

»Od Jafe do Jeruzalema je kakih šest stacijonov,« si je pribeležil Tomaž o vožnji z vlakom do Jeruzalema. Zdi se, da ga je na romanju duhovno najbolj prevzel božji grob: »... ali ki bi imeli serca s kejmeja, bi so moglo omečit; potem s'm molu ...«. »Ker je Jezus šu v nevesa, tu so apostoli gledali za njim, tu smo tudi mi gledali proti nebu; oh, kdaj pridema za teboj, merskatero skušnjava pride še na nas ...«. Iz hiše zadnje večerje je prišel s solzami v očeh in zapisal »... duša moja, kako se boš tu poslovila ...« - in drugje še dodal - »Bog dej, da bi še kerkat hodu tukaj ...«.

Božjepotna dediščina ljudi Mirnske doline je veličastna. Napori šentruperskega društvenega življenja pri oživljanju poti romarjev od Žalostne gore preko Vesele Gore na Zaplaz so vsako leto v začetku majnika poplačani ob pogledu na vse več »božjepotcev« na poti k Zaplaški Mariji. Za ta kraj je eden od romarjev nekoč zapisal: »... ne poznam kraja, kjer bi se tako lahko, pobožno in ginjeno molilo kakor na Zaplazu.« Tam je tudi Žegnani studenec z vodo, ki je menda nekaterim pomagala spregledati. Podajmo se na božjo pot naših prednikov in se vsaj za nekaj ur odmaknjeni od našega materialnega vsakdanjika potrudimo spregledati - duhovno.

Jože Uhan

DOMAČA HIŠNA IMENA

Kaže, da je rubrika DOMAČA HIŠNA IMENA vzbudila zanimanje, saj imamo že za naslednjo številko pripravljenih kar nekaj predstavitev. Morda je res rubrika prišla v pravem času, saj marsikdo ugotavlja, da premalo ve o svojem hišnem imenu — marsikdaj pa prav predstavitev hišnega imena spodbudi, da se rod zaveda svoje preteklosti.

Še vedno vabimo vse, ki imajo živo hišno ime, naj sporočijo, ali želijo, da bi bilo tudi njihovo hišno ime skozi predstavitev oteto pozabi!

Apetov Edi

Zagotovo najlepši in najbolj živ spomin na preteklost prinašajo skrbno shranjene fotografije. Najlepše so tiste stare, črno-bele, že rahlo porumenele fotografije. Naši predniki, ki se nam na njih nasmihajo, pa tiho spregovorijo o zgodbah iz preteklosti, o naših koreninah.

Apetov Edi me je pričakal z zajetnim svežnjem takih fotografij. Že same podobe so zanimive, ko pa je gospod Edi še spregovoril o zgodbah teh fotografij, je preteklost oživela kar sama od sebe.

Najprej gospod Edi pokaže fotografijo stare hiše in prične pripovedovati. Zgodba se začne leta 1803. Šentrupert je takrat imel popolnoma drugačno podobo. Le redke stavbe tistega časa so se ohranile, številne pa so bile že davno podrte. Tudi hiše na trgu v Šentrupertu, ki jo je kupil Mihael Appe, že nekaj desetletij ni več. Mihael in žena Marija sta v spodnjih prostorih te hiše uredila trgovino. Ljudje so ju tako dobro poznali, saj so k njima v trgovino redno zahajali po stvari, ki so jih potrebovali. Mihael in Marija Appe sta imela štiri otroke – sinove Miha, Alfonza in Alojza ter hčer Filomeno. Edi Zavrl, ki se ga je prijelo hišno ime in ga zdaj še mnogi kličejo Apetov Edi, je vnuk Mihaelove in Marijine hčere Filomene. Da je njegova zgodba še bolj živa, na starih fotografijah pokaže svoje prednike, o katerih je pripovedoval.

Mihael je pred prvo svetovno

vojno umrl, njegova žena Marija pa je s hčerjo Filomeno in sinom Lojzetom ostala sama. Sin Alfonz je namreč že prej odšel v samostan in postal pater Arhangel, sin Miha pa je med vojno umrl. Ko je šel v vojno še sin Lojze, je Marija prenehala s trgovino.

Filomena, Edijeva stara mama, je kasneje dobila istoimensko nezakonsko hčer; Filomena mlajša se je okrog leta 1930 poročila z Edvardom Zavrlom. Filomena in Edvard sta imela šest otrok – najprej Marija, ki je že na porodu umrla, sledil je moj sogovornik Edvard – Edi, potem je bila Darinka – danes živi v Avstraliji – spet je bila Marija – Mimi, živi v Divači, tej se je pridružila Doroteja – Dora, živi v Tacnu, na vrsti je bil sin Drago, ki pa je živel komaj dva meseca.

Leta 1962 je hišo na trgu poddedovala Edijeva sestra Dora, ki jo je prodala, kupec Andrej Božič pa je nato hišo prodal Krajevni skupnosti Šentrupert, le-ta pa je zaradi ozkega grla hišo podrta.

Hiša družine Zavrl je tako že skoraj pozabljena – spominja jo se je le še starejši – a spomin

na prednike vseeno obstaja. Ker so bili ljudje vajeni priimka Appe, se je ta obdržal kot hišno ime, čeprav je z Edvardom Zavrlom prišel k hiši drug priimek. Domače hišno ime se je obdržalo in je močno prisotno še danes; še posebno starejši imajo Edija Zavrla - ki si je ustvaril v zakonu z Rozko lepo število otrok: Darinka, Roža,

Nagrobnik Apetovega rodu

Filomena, stara mama

Nada, Edi in še Jožek - še vedno za Apetovega Edija.

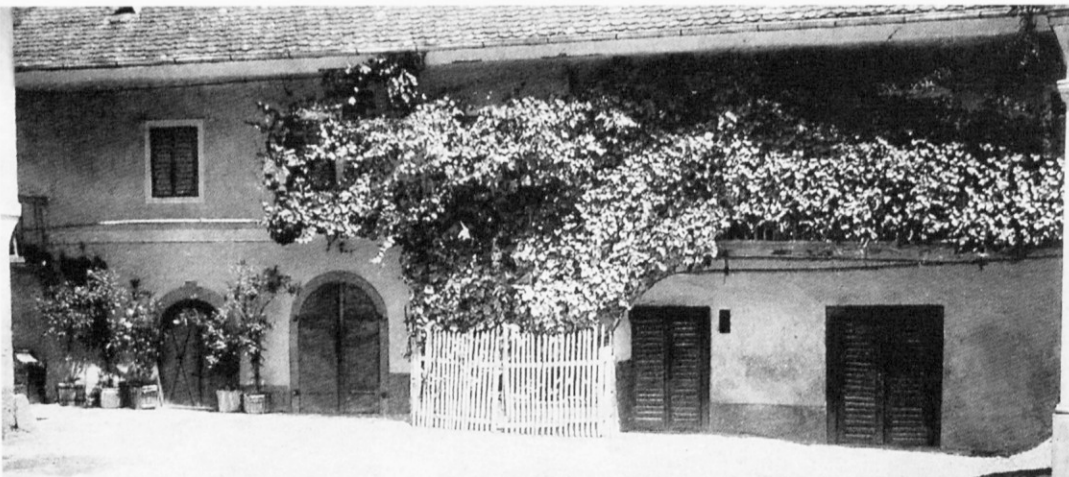
Tako skrbno, kot Edi hrani stare fotografije, hrani tudi spomine na svoje korenine. Ko so leta 2005 obnavljali spomenik na pokopališču, je tako

kot izraz spoštovanja do prednikov in domačega hišnega imena na spomenik pod priimek Zavrl dal vklesati še hišno ime Apetovi.

Z Apetovim Edijem se je pogovarjala **Mateja Ramovš**

Poročna slika Edijevih staršev

Apetova hiša na trgu, ki je že davno ni več

France Lukek, častni član rokodelske obrti

Levo: France Lukek in
Stoparjeva MiciFlorjanov France in Nežka Steklasa,
v njenem naročju hčerka Zorica

Florjanova Zora

»Kam le čas beži, kam se mu mudi?«

Tako se sprašuje vsakdo, ki želi svojemu rodu raziskovati korenine. Dokler imaš ob sebi še starše, dobiš najboljšo sliko njih in starih staršev. Pa vendar – ko si v mladosti ustvarjaš dom in družino, ti marsikatera pripoved tone v pozabo. Da bi znova odkrivala korenine, sem se povezala s teto Marijo Peterlin (Florjanovo Mici) – veliko mi je povedala tako o Šentrupertu kot Florjanovih; hvala, teta Mici!

Hišno ime Pri Florjanovih se imenuje po mojem pradedu Florjanu Lukeku – živel je v Škrljevem, hišna številka 47 – to je sedanjí Križev pot, ki je v tistem času spadal pod Škrljevo. Tam se je rodil tudi moj ded Franc Lukek, rojen 25. februarja 1872. Ko je umrla moja prababica, je Franceta vzela k sebi njegova teta v Avstrijo.

V Leobnu se je šolal in izučil za čevljarja, opravil je tudi mojstrski izpit. Tako je čevljarstvo začel opravljati že v Leobnu. Ko je teta umrla, je podedoval njeno imetje; podedovano pa je prodal in se vrnil k očetu Florjanu na Križev pot. Ker je bil France za napredek, je s prihranki kupil domačijo in nekaj zemlje zraven. Na domačiji je stal kozolec, hlev in senik, hiša, kovačija (na mestu, kjer zdaj stoji Tomšičeva hiša). France je hišo v notranjosti obnovil – bila je še črna kuhinja, kot je bilo še marsikje v navadi. Ko se je France preselil v Šentrupert, je s sabo vzel tudi očeta Florjana. Od takrat dalje je ostalo hišno ime Pri Florjanovih – pa še naključje: tudi kapela, ki je spadala k domačiji in je bila na tem mestu kot danes; le podoba svete-

ga Florjana, pod njim pa Šentrupert, so že okoli leta 1800 preselili s Križevega pota v kapelo. Pravijo tudi, da je v Šentrupertu tudi precej pogorelo že pred letom 1800, zato je bila kapela svetega Florjana, zaščitnika gasilcev in priprošnjika proti ognju, vedno čaščena.

France si je doma uredil čevljarstvo delavnico in imel tudi pomočnike, ki so se pri njem izučili. Kasneje se je tudi poročil s Stoparjevo Mici z Raven. Rojevali so se otroci – Mici, 1911, Julka, 1912, Pepca 1913, Anica, 1914, Franc, 1916 – le-ta še živi v Ljubljani. Takrat je divjala prva svetovna vojna in tudi Florjanov France je služil tri leta v Bosni. Doma pa so ostali čevljarji pomočniki in dekle, da so peljali delo naprej. V tem času pa mu je umrla žena Mici – otroci v starosti od treh do osmih let so ostali brez mame, oče pa je bil še vedno v Bosni.

Naključje – leta 1907 se je v Zagrebu upokojil prof. Ivan Steklasa, doma iz Prelesja – in se vrnil v Slovenijo. Na koncu Šentruperta proti Dragi si je kupil hišico in uredil stanovanje – zdaj te hiše ni več; stala je na mestu, kjer je bila nekdanja trgovina Orhideja. S profesorjem Steklaso je prišla tudi njegova nečakinja Nežka Steklasa – gospodinjala mu je že v Zagrebu in potem zanj skrbela tudi v Šentrupertu. V vojnem času pa je pomagala vsem, ki so bili pomoči potrebni. Tako je po smrti Francetove Mici začela prihajati tudi k tem otročičkom. Vsak dan je prihajala in jim nudila ustrezno pomoč, zato so jo otroci imeli za mamo, ker je tako skrbela zanje. Tudi ko se je oče France vrnil iz vojne, je Nežka še vedno prihajala k otrokom in potem tudi ostala pri hiši, saj se je z vdovcem Francetom poročila. To se je zgodilo leta 1920, ko je profe-

sor Steklasa umrl – nečakinja Nežka pa se je primožila k Florjanovim.

Florjanov France je bil šolan, napreden in velik narodnjak. Odlično je govoril nemško, zato je bil velik prijatelj grofa Roberta Barba. Ker je Robert Barbo slabo govoril slovensko, je na posvet prihajal k Florjanovemu Francetu.

Florjanov France – moj ded – je bil pobudnik, da so v letih od 1933 do 1935 napeljali elektriko na Bistrici, Rakovniku in Šentrupertu. Grof Barbo je dal zemljo na Podgorici, da so postavili transformator. V letu 1935/36 je grof Barbo mojega deda določil v odbor za agrarno reformo – v njem so bili še Jože Frelih st., Andrej Prah st. iz Šentruperta, z Rakovnika pa še Bizjak in Zupančič. Zemljo – oziroma posest grofa Barba – so po njegovem nasvetu razdelili med grofove dninarje in male kmete ('sabejke') Šentruperta, Rakovnika, Vesele Gore in Škrljevega. Za delo pri agrarni reformi pa je grof mojemu dedu podaril v last in posest njivo 'Pod goro' – še danes jo obdeluje Francetova vnukinja – in travnik na Podgorici.

Ded je bil tudi občinski mož, član obrtniške delniške družbe v Mokronogu in član glavarstva v Krškem – takrat je občina oziroma fara spadala pod glavarstvo Krško. Florjanov France je bil spoštovan – ljudje so ga imeli radi; on pa jim je pozornost vračal tako, kot je on znal – pomagal je slehernemu, ki je bil potreben pomoči.

Naj se povrnem v leto 1920; v zakonu z Nežko – mojo babico – so se rodili: Zorica, 1921 (moja mama), Nežka, 1923, Florjan, 1925 – padel v vojni leta 1944 – in Marija, 1929 – teta Mici – še živi v Ljubljani. Otroke sta vzgajala v poštenem in delovnem

Nežka Steklasa, nečakinja Ivana Steklase, ko je še služila pri profesorju v Zagrebu

Francetova družina leta 1940 – pred kozolcem – takrat na tem mestu še ni bilo ceste, kot je danes

Družina Ivana in Zore Vavtar leta 1964 z vsemi otroki – Ivica, Anica, Tončka, Janez in Štefan

Ivan in Zora Vavtar sta se poročila 1951. leta

Obnovljena Florjanova hiša 1974. leta

duhu, pa v skromnosti, saj je bila številna družina. Otroci so odraščali in odhajali služiti vsak svoj kruh, a radi so prihajali tudi domov pomagat.

No, moja mama Zorica – Florjanova Zora – pa se je izučila za šiviljo – pri Janežičevi Francki, ki je svojo obrt opravljala v Knezovi hiši – obenem pa pomagala pri domačih opravilih. Nekaj časa je služila tudi v Ljubljani, kjer je pri družini gospodinjala. Ko je prihajala domov, se je spoznala s Poldetom Tratarjem (Voznikovim) z Bistrice. Mama se je takrat primožila na veliko kmetijo. Leta 1942 se je rodila sestra Marija – a bil je vojni čas, težavne razmere, potem pa so ji lepega dne odpeljali moža neznan kam. Mama je ostala z majhnim otrokom in s kmetijo sama. K sreči pa je bilo v vasi nekaj takih, ki so ji v teh hudih časih priskočili na pomoč pri delu. Potrebno je bilo opravljati delo na njivah, travnikih, pa tudi v gozd po drva je odšla ob pomoči dobrih ljudi; nobenega dela se ni ustrašila. Minevala so leta; moža Poldeta ni bilo domov – pozneje je dobila dokument, da je pogrešan. Vojne je bilo sicer konec, a bilo je tudi novo trpljenje, nov začetek, obvezne oddaje, pa vendar je klena žena vzdržala. Iz vojne pa se je vrnil tudi moj oče

– Vavtarjev (Žagarjev) Ivan z Bistrice; spoznala sta se in leta 1951 poročila; tako je bilo lažje opravljati delo na kmetiji, na kateri sta trdo delala do leta 1963. V letih od 1951 do 1962 je mama povila pet še živih otrok; poleg mene še Anico, Tončko, Janeza in Štefana. Ko pa se je 1963. leta sestra Marija poročila (kmetija je po očetu Poldetu pripadala njej) smo se mi – družina Vavtarjeva – preselili v mamino rojstno hišo v Šentrupert. Ker je za Marijino poroko mama že prej vedela, je od svoje sestre Julke kupila hišo (ki jo je podedovala po očetu), a je bila potrebna obnove. Najprej sta jo z očetom toliko obnovila, da je bilo primerno živeti v njej. Ker je bil oče tesar, je mnogo stvari postoril kar sam. mama je bila srečna, ker se je vrnila na svoj dom, in bila polna upov in načrtov za prihodnost. Pa tudi mamine sestre in brat so se veselili tega, saj je bilo velikokrat slišati besede: „Bomo vsaj vedeli kam domov.“ Res je bilo tako; kadar koli so prihajali, jih je mama Zori lepo sprejela, pa tudi mi otroci smo bili zadovoljni, ker smo dobili sladkarije. Saj je bil vendarle to še čas naše mladosti, ko še marsičesa ni bilo – zaposlen je bil samo oče, mama pa je delala od zore do mraka po njivah, travnikih –

skratka, ni bilo dela, ki se ga ne bi lotila in kjer ne bi bila potrebna njena pomoč. Tudi moja mama – Florjanova Zori – so mnogi poznali po njeni trdi volji do dela in spoštovanja do življenja in vsega, kar jo je obdajalo. Tudi njen glas je bil prepoznaven, mehke, nežne. Zaigrala je tudi na citre in zraven zapela – kje je že vse to?! Tudi nas otroke je mama Zora vzgajala v poštenju in spoštovanju vsega; naučila nas je delati – vedno je rekla: „Brez dela ni jela!“ Skrbela je za nas, kolikor je le mogla, in pripomogla, da smo se izšolali in imamo danes vsak svoj kruh.

Ja, lepo je obujati spomine na mladost, še posebej, ko začneš odkrivati svoje korenine. Sedaj šele spoznavam, zakaj so se Florjanovi otroci radi vračali domov in se spoštovali med seboj, čeprav so bili otroci dveh mater v enem gnezdu. Moj ded in babica sta jih z ljubeznijo in s spoštovanjem tako preprijala, da se jim je zasedrilo v srce in dušo – in znali so deliti med seboj in z drugimi. Prepričana sem, da se je nekaj tega dotaknilo tudi nas – Vavtarjevih otrok.

Ne vem, ali je naključje ali želja po ustvarjanju – tudi obrt še živi – čeprav ne čevlarska, pa vendar: piše se že tretji rod po Florjanovih – Vavtarjevi Zori.

Le tega ne vem – ali se je s smrtjo Florjanove Zore umaknilo tudi hišno ime – ali bo morda še kdo rekel to ime meni ali mojim otrokom. Upam, da ne bo pozabljeno; že zdaj lahko rečem, da sem vesela, če komu moram pojasniti, da sem hčerka Florjanove Zore. A prepustimo času čas!

Ivi, hči Florjanove Zore

Jurčkov Peter

»Le dobro zakoreninjeno drevo kljubuje viharju,« je zapisano na knjižici o družini Brcar, ki sta jo izdelala Marija in Peter Brcar. Za njiju lahko trdim, da dobro kljubujeta viharjem, saj se svojih korenin močno zavedata in sta nanje ponosna. Pred nekaj leti sta se odločila, da bosta izdelala družinsko drevo družine Brcar. Udeležila sta se računalniškega tečaja in začela raziskovati korenine družine Brcar. Brskala sta po krstnih, poročnih in mrljskih knjigah po škofijskih arhivih, obiskovala bližnje in daljne sorodnike ter beležila podatke o družinskih prednikih. Izdelala sta lično knjižico, v kateri sta zbrala številne družinske fotografije in podatke. Med drugim tudi podatke o tem, od kod izvira njihovo domače hišno ime Pri Jurčkovih.

Od kod izvira družina Brcar, ni gotovo znano. Po ustnem izročilu naj bi bila njihova domačija v srednjem veku pastirska postojanka, ki je pripadala tukajšnjemu gradu Jaršč. Ta grad, ki je bil požgan že med turškimi vpadi, je bil ena izmed treh srednjeveških vojaških utrdb na današnjem slovenskem ozemlju.

Tu naj bi v 18. stoletju živel Jurij Berzar. Na podstrešju so namreč našli steklenico z napisom: »Žganjekuh in posestnik Jurij Berzar«, pa tudi na stebru kozolca je bilo vdolbeno »JURIJ 1776«. Tako je najverjetneje v družino prišlo domače hišno ime z izpeljankami – pri Juriju, pri Jurčku, Jurčkovi.

Peter in Marija sta brskala po knjigah Nadškofijskega arhiva v Ljubljani in odkrila, da je prvi podatek o družini Brcar šele iz začetka 19. stoletja. Starejših podatkov nista mogla nikjer najti. Najprej sta zabeležena Marko Berzar s svojo ženo Margareth. Marko je bil domnevno sin Jurija, po katerem je družina dobila domače hišno ime. Marko in Margareth Berzar sta leta 1817 dobila sina Georga. Georg v nemškem jeziku, ki je bil takrat uradni jezik na tem ozemlju, pomeni jur, goba. Georg Berzar je torej dobil ime po svojem dedu Juriju. Leta 1843 se je Georg poročil z Marijo Možina. Imela sta sina Jožefa, leta pa se je poročil z Marijo Černe; imela sta sina Jožefa, leta pa se je leta 1877 poročil s Frančiško Razpet, s katero sta imela pet otrok, preživela pa sta samo hčerka

Franc Brcar in Ana, rojena Tratar, poročena leta 1929

Pepca in sin France, poznan kot Jurjev ata. Njun oče Jožef je leta 1914 odšel služiti v Ameriko, kjer je umrl leta 1920, njegova žena Frančiška pa se je kot vdova poročila z Golobom v Drago. Jožefov brat Franc pa je ostal gospodar na domu. Leta 1929 se je poročil z Ano Tratar iz Prelesja; imela sta kar trinajst otrok – eden izmed njih je tudi moj sogovornik Peter Brcar.

Peter in Marija pravita, da njun dom v Ukenbergu s čudovitim razgledom na Šent-rupert velikokrat obiskujejo prijatelji, znanci in sorodniki. Vabilu ob predstavitvi rodovnika pa se je odzvalo okrog 70 sorodnikov.

Ob 25-letnici poroke je bila zbrana vsa družina

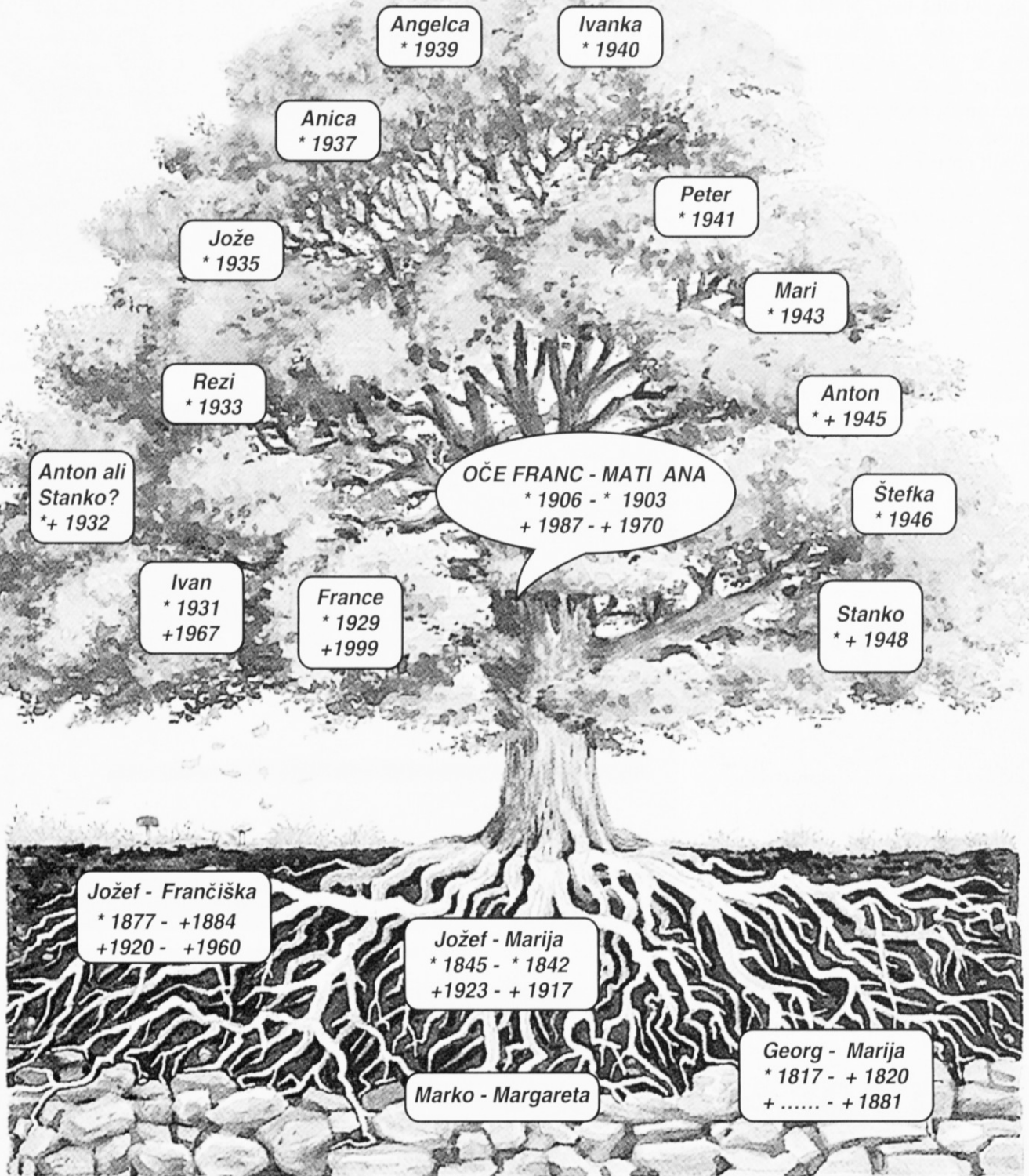

Razširjena družina Jurčkovega Petra in Marije

OTROCI

STARŠI

PREDNIKI

Družinsko drevo Brcarjevih - Jurčkovih

Domače ime Jurčkovi torej najverjetneje izvira več kot dve stoletji nazaj, ko je na domačiji gospodaril Jurij Berzar. Peter Brcar - Jurčkov Peter - pa ima še eno razlago: Jurčkovi je lahko tudi pomanjševalnica. Brcarjevi so bili namreč manjše rasti in lahko je zato pomanjševalnica v domačem hišnem imenu. Bili pa so tudi majhni posestniki, v tistih časih so nam-

reč bili kočarji, bili so skromna družina z majhno domačijo. Petrov oče Franc je bil krovec slamnatih streh; da so lahko preživeli, so ostali člani družine hodili v dnino. Peter pravi, da je ponosen na korenine. Bili so revna in številna družina, skromni v najširšem pomenu besede. »A kdor se sramuje svojih korenin, tudi sedanjosti ni vreden. In vprašanje je, kaj bo

z njegovo prihodnostjo!« razmišlja Peter Brcar - Jurčkov Peter.

A Jurčkov rod zlepa ne bo izumrl; Petrovi in Marijini sinovi Marjan, Bojan in Andrej so s številnimi vnuki poskrbeli, da babici in dedku v Ukenbergu nikoli ni dolgčas.

Z Jurčkovim Petrom se je pogovarjala
Mateja Ramovš

Kranjčev Duško

V popolnoma novi, prijetno zgrajeni hiši s hišno številko Rakovnik 7a me je sobotnega februarjskega večera s širokim nasmehom sprejel gospodar kmetije Dušan Tratar, domačinom bolj poznan kot Kranjčev Duško, skupaj s svojo ženo Marinko. Že na začetku mi je pojasnil, da je zgodba njihove družine precej zapletena; ko mi je to povedal, sem že vedela, da se mi obeta zanimiva pripoved. Najbolj pa me je presenetilo, da ima njihova domačija pravzaprav kar dvojno hišno ime; prvo, starejše, je Pri Tomaževih, mlajše pa Pri Kranjčevih. Od kod izvira ta dvojnost hišnega imena?

Zgodba se je začela leta 1909 z rojstvom Dušanove matere Ivane Lukek z Malega Cirnika, ki je

izhajala iz številne, kar štirinajstčlanske družine. Že v mladih letih je odšla služiti – najprej k Lunačkovim v Šentrupert, potem na Gorenje Jesenice k Jurgličevim, nazadnje pa še k Zupančičevim na Rakovniku. Tu je spoznala njihovega soseda, kmeta Tomaža Prijatelja; med njima je bilo sicer 21 let starostne razlike, vendar pa to ni oviralo njune medsebojne ljubezni. Leta 1937 sta se poročila, o srečo uživala le do usodnega oktobra leta 1943, ko je bil Tomaž med nemško ofenzivo ustreljen v bližini doma. »Njegova smrt je pretresljiva zato, ker se je zgodila kot splet nesrečnih okoliščin: Tomaž se je tistega dne, ko so v vas prišli Nemci, sprehajal po polju. Okupatorji so mu zavpili: 'Halt!' – naj se ustavi, vendar jih

on ni videl, pa tudi ni slišal njihovega ukaza, saj je bil gluh zaradi posledic prve svetovne vojne – v bližini ušes ga je namreč oplazila krogla,« je pojasnil Duško. Otrok v tem zakonu ni bilo.

Leta 1947 se je Ivana ponovno poročila s Francetom Tratarjem s Spodnjega Svinjskega, po domače s Kranjčevim Francetom. Rodili so se jima trije otroci: Anton, Franc – oba sta že pokojna – in Duško, sedanjí nosilec hišnega imena. Z njimi pa je na Tomaževi kmetiji živel tudi Ivanina hčerka Justina, rojena iz zveze z rudarjem iz Krmelja, ki pa je umrl prezgodnje smrti zaradi nesreče v krmeljskem rudniku. Tako se je domačiji še dolgo pravilo pa Ivaninem prvem možu Pri Tomaževih, okrog šestdesetega leta pa je to ime počasi začelo nadomeščati Pri Kranjčevih. Vendar pa ime na prvotnega lastnika ostaja živo v spominu potomcev. Duško, poročen z Marinko Čuček, s štirimi otroki, se je odločil rojstno hišo Rakovnik 5 v bližini gostilne Javornik prodati ter zgraditi novo – na Tomaževi zemlji – prav tako na Rakovniku; preselitev v novo hišo se je nedavno končala in Dušku se je tako izpolnila dolgoletna želja. V njegovem govorjenju se mešata ponos in hvaležnost do prednikov; veliko da na Tomaževe – četudi Tomaž Prijatelj ni bil njegov oče, mu veliko

Ivana Lukek, Duškova mama, na poročni sliki s Tomažem Prijateljem

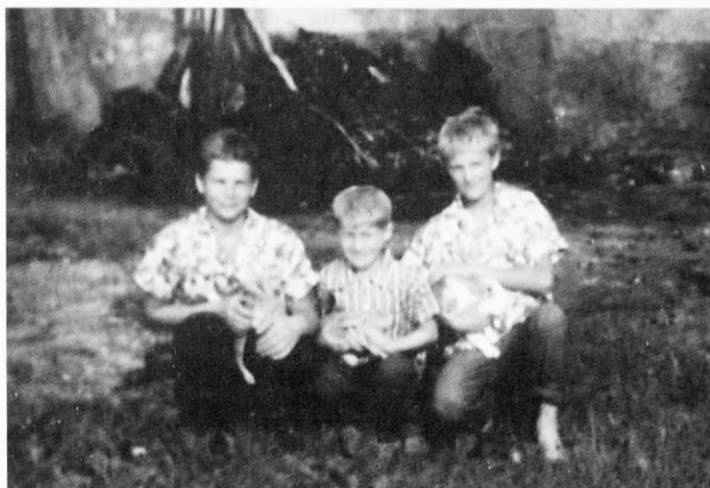
dolguje, saj živi na njegovi zemlji. Tu se počuti zares doma, zato si še toliko bolj prizadeva, da bi uspešno gospodaril na kmetiji. Domačiji je v okras tudi Dušku lep spomin na deška leta: star toplar iz leta 1919, ki je prej stal točno na mestu, kjer sedaj stoji nova hiša – ob začetku gradnje so ga po kosih prestavili in sedaj mogočno stoji v neposredni bližini novogradnje.

Predem sem se poslovila, je gospodar – Kranjčev Duško (morda bo odslej tudi Tomažev Duško?) znova poudaril, kako skrbno želi ohranjati spomin na prednike, in izrekel modre besede: »Kdor pozabi na prednike, je slab človek!«

Z Dušanom Tratarjem, Kranjčevim Duškom, se je pogovarjala **Andreja Udovč**

Ivana Prijatelj in France Tratar, Duškovi starši na poročni sliki

Bratje Tonček, Duško in Franci

Najmlajši Duško pred staro hišo

Pleskavčeva Malči

Hišno ime Pleskavc je bilo doma v Volčjih Njivah v leseni hišici pod kostanjem, kjer je živela družina Pleskavc. Tja se je priženil mož s priimkom Zupančič – a domače ime je prevladalo. Drugače pa je bil Bernardov z Debenca številka 5, vendar se je to ime v Volčjih Njivah izgubilo. To je bil trden kmečki rod, saj je dedek mojega očeta umrl pri sto letih in po očetovem pripovedovanju naj bi ded še zadnji dan življenja izdelal par čevljev, jih snel s kopita in – umrl. Na domačiji pa so se ukvarjali s čevljarstvom, ki je bilo pri hiši prisotno okoli tristo let, in s kmetijstvom.

Njegov sin France si je želel boljšega kruha – in ko je odrasel, je odšel v Ameriko. Ustavil se je tam, kjer je danes San Francisco; zaposlil se je v rudniku in kopal zlato rudo. Po nekaj letih je prišel domov in se poročil. S prihranjenim denarjem je nameraval kupiti domačijo in zemljo. Ko pa je spoznal, da denarja ni dovolj, je prihranjeni denar dal ženi, da bi ga shranila, sam pa je ponovno odšel v Ameriko.

Ko se je drugič vrnil, je na Straži številka 30 – danes 1 – kupil zapuščen dom in nekaj lepih njiv. Zemljo v Volčjih Njivah pa sta si po očetovi smrti razdelila s sestro Tilko. Po vojni, ko je velika večina že gradila nove hiše, so vaški fantje sklenili, da je treba staro leseno bajtico v Volčjih Njivah podreti, ker kazi videz vasi. Ker pa je bila bajtica lesena in je bil les impregniran z dimom in je bila zbita z lesenimi žebli, jo je bilo zelo težko razbiti. Tilka je svojo zemljo v Volčjih Njivah prodala svojemu bratranču Antonu, ki pa je bil prav tako Zupančič, po domače Pleskavc. Z njegovo smrtjo je v Volčjih Njivah izgubil priimek Zupančič in tudi hišno ime Pleskavc.

Ko je moj stari oče France začel urejati dom, je najprej postavil – za tiste čase – velik in lep hlev. Po opeko pa je poslal šest vozov z vprego na Dunaj. Ta opeka je zelo kvalitetna in dobro žgana, saj še dandanes pokriva streho našega hleva. Stari oče France je bil zelo družaben človek, a tudi zelo dejaven. S staro mamo Amalijo sta bila botra zvonovom na Veseli Gori, med prvimi je tudi prispeval denar za knjige v Knjižnici v Sentruper-

Stari oče, slikan v Ameriki, ki je poslal sliko svoji ženi v domovino

Stara mama se je slikala zato, da je lahko imel fotografijo mož v Ameriki

Poročna slika staršev iz leta 1926

tu. Stara mama Amalija pa je bila Kasteličeva, doma iz Martinje vasi pri Šentlovrencu, iz Vovkovega mlina. S sabo je na Stražo pripeljala še svojo sestro Marijo; le-ta je od domačinov kupovala jajca in jih nosila prodajat v Ljubljano. Z zasluženim denarjem je skrbela za gospodinjstvo. Doma ji nikoli ni manjkalo kave in sladkorja, ki se je v tistih časih prodajal še v stožcih.

Stari oče je umrl na božični dan 1925. leta; potem pa je domačijo prevzel moj oče, ravno tako France. Odšel je delat v rudnik v Trbovlje, ker pa so tam imeli že preveč delavcev, so ga poslali domov. Čeprav je bil tudi moj oče zelo priden in delaven človek, se je v tistem času denar precej težje zaslužil. Lotil pa se je zidanja nove hiše, kar pa ni bilo rožnato. 17. maja 1926 se je poročil – moja mama Cecilija pa je bila Cekutova iz Roženberka. Prihajala pa je iz številne družine, saj je imela kar trinajst bratov in sester. Njeno poreklo pa je šentjernejsko, saj so si vsi Cekuti v sorodu. Tudi njen oče je delal v Ameriki in tam delno zaslužil grunt na Roženberku.

France in Cecilija sta imela pet otrok, tri hčere in dva sinova. Prva hči je bila Milica, drugorojenka sem bila jaz, naslednji je bil Franci, tri leta za njim se je

rodila Cilka, zadnji pa je bil Ivan. Oba, oče in mati, sta bila zelo dejavna na kulturnem področju. Oče je pri cerkvenem pevskem zboru pel celih 65 let, mama pa 35 let. Zelo rada pa sta sodelovala tudi pri prosvetnem društvu, kjer so igrali zabavne, a tudi zahtevne igre. Pri hiši pa so bili vedno dobrodošli reveži. Mama jim je postregla s toplim obrokom, oče pa jim je vedno natočil kozarec ali dva jabolčnika. Tudi za prenočišče jim ni bilo treba prositi; tako sta tudi nam otrokom dala dober zgled, da kar imaš, moraš deliti s tistimi, ki ničesar nimajo.

V vojni in po njej pa smo vsi zelo veliko prestali; ata je bil zaprt, čeprav je ljudem, ki so ga kasneje izdali, naredil veliko dobrega. Tudi našo hišo so hodili ogledovat, da bi nam jo zaplenili za 'kaksnega svojega'; a ker smo bili pri hiši mladoletni otroci, tega niso storili.

Jaz pa sem se poročila 1962. leta; mož Franci je bil doma iz Brežic. Njegovi starši so me vedno sprejeli odprtih rok. Tudi on je imel zelo težavno otroštvo, saj so bili izseljeni iz obmejnih Brežic. Štiri leta je bila družina v raznih taboriščih od Avstrije pa vse do Francije. Po vojni pa so se ubogi pregnanci vrnili v izropan dom.

Imela sva dva otroka; Francija in Mar-

Poročna slika Amalije - Malčič - Zupančič in Francija Kostevca – 1. septembra 1962

jana; ker je zdaj pri hiši že mladi rod, se ni bati, da bi domače hišno ime Pri Pleskavci izumrlo.

Naj pa povem, da se je dolga leta pri nas reklo tudi Pri Nadburgi – a se je s prihodom mojega starega očeta to hišno ime popolnoma izgubilo.

Amalija Zupančič, poročena Kostevc – Pleskavčeva Malčič

Skupinski posnetek iz leta 1952; na njej so z desne strani spodaj ata, mama in stric Anton, zgoraj z leve pa brat Ivan, Malčič, avtorica prispevka, sestra Cilka in brat Franci

Podgoriški Fonzi

»Mineva že petsto let, odkar obstaja Jakijeva kmetija v šentruperski fari,« je začel svojo pripoved o starem hišnem imenu Jakijevih Alfonz Jaki, ki ga mnogi poznajo predvsem kot Podgoriški Fonzi. Družina je omenjena že v Steklasovi Zgodovini župnije Šent Rupert na Dolenjskem, kjer je zapisano, da Jakijevi niso bili nikoli podložni niti cerkveni gospodi niti grofu, temveč so bili vedno samostojni.

Za začetek je treba povedati, da je bila Podgorica najbrž grofova pristava pod Veselo Goro – od tod Podgorica.

Ves Jakijev rod izvira s Podgorice – priimek Jaki je na Podgorici izpričan 1752. leta z duhovnim pomočnikom Tomažem Jakijem.

Na Podgorici je v prvi polovici 19. stoletja v že zdavnaj podrti hiši živel sobni slikar Gorenjec, oče Leopolda in Alojzija. Leopold Gorenjec, rojen leta 1840, je bil v mašnika posvečen leta 1864, umrl kot župnik v Adlešičih leta 1886. Bil je marljiv slovenski pisatelj. Njegov brat Alojzij Gorenjec, rojen 1843, je bil doktor medicine in mestni fizik v Petrinji na Hrvaškem, kjer je tudi umrl.

Že pred skoraj dvesto leti je imela Podgorica 31 prebivalcev, Brinje pa 25.

Alfonzov ded Jože Jaki, rojen leta 1871, je bil lastnik dveh gruntov in dveh hiš. Z ženo Rozalijo, rojeno Mavsar, sta imela sedem otrok, od tega štiri fantje in tri dekleta. Vendar pa je njegovo življenje prezgodaj ugasnilo, saj se je leta 1918 ponesrečil v Malkovcu v Tržišču. Tridesetletna vdova se s sedmimi otroki nekako ni znašla in le bratu Jožetu Mavsarju, županu Občine Šentrupert, tudi skrbniku njenih otrok, se je zahvaliti, da posestev niso razprodali.

Fonzijevi stari starši Rozalija in Jože Jaki

Jože Mavsar, župan Občine Šentrupert, skrbnik sestričnih otrok

Rozalija Jaki - naj omenimo samo osebe, ki so v Šentrupertu dobro poznane: ob njej Jože Jaki, kasnejši gospodar v Šentrupertu št. 16, naslednji moški je Alfonz, duhovnik, ob njem hčerka Pepca, poznana kot teta Pepca, nato pa še Stanislav – Slavko, Fonzijev oče

Najstarejši sin Alfonzovega starega očeta, Jože Jaki, je prevzel domačijo v Šentrupertu, lastnik tiste v Brinju oziroma Podgorici, kot kraju še danes pravimo, pa je leta 1934 ob poroki z Marijo Smrke prevzel Alfonzov oče Stanislav Jaki, vsem poznani kot Slavc. V zakonu so se rodili trije otroci – Stanko, Alfonz in Marija. Ob prvorojenčevem rojstvu je porodnico pred smrtjo rešil dr. Pavel Lunčak, o katerem je Alfonz re-

kel, da je imel srce na pravem mestu.

Tudi o svojem očetu je s spoštovanjem govoril, saj je bil dober gospodar, ki je omenjenega leta postal skrbnik lepe, zaočkrožene kmetije, velike 12,5 ha.

Pred tem je bila namreč kmetija petintrideset let v najemu, na posestvu pa je stala le stara hiša s številko Brinje 6 in kozolec, ki ga je leta 1902 načrtoval in zgradil Urbič; hlev pa je bil prazen. Leta 1960 pa je novi

gospodar postavil nov hlev, začel je kupovati stroje, se posvetil obnovi ostalih poslopij, leta 1976 pa se je začela gradnja nove hiše, v katero so se Jakijevi vselili leta 1982.

Vojnih in povojnih let se Alfonz spominja kot časa, ko je bilo polno gorja. Avionski napadi, nemško in italijansko obleganje šentruperske doline, italijanska zasedba gradu Rakovnik – vse to je pustilo pečat v življenju domačinov. Leta

Slavko Jaki z ženo Marijo, ob njima pa otroci Alfonz, Stanko in Marija

1941 so italijanski okupatorji zahtevali posek gozda, ki je bil v lasti Jakijevih, da so imeli pregled nad svojimi postojankami. Povojna leta niso bila nič bolj prijazna; kot najhujših se Alfonz spominja let od 1947 do 1950 zaradi obdavčitev in obveznih oddaj, zato je primanjkovalo najbolj osnovnih stvari. Da so preživeli, so morali Jakijevi prodati ves material, ki je bil že pripravljen za gradnjo. A vendar je družina prebrodila tudi te hude čase in obdržala zemljo, pa tudi ime.

Leta 1982 je posestvo na Podgorici po očetovi smrti prevzel Alfonz Jaki, poročen z Marijo Petje iz Zabukovja, s katero imata tri otroke: Staneta, Primoža in Miro, poročeno Nograšek. Alfonz je v svojem življenju veliko potoval, obzorja so mu širila strokovna potovanja po Evropi, na katerih se je izpopolnjeval v kmetijstvu. Kmetovanje na domači zemlji pa je vseskozi združeval s pomembnimi funkcijami, povezanih s

kmetijstvom; bil je poslanec, sodeloval je v pokojninski skupnosti, kar več mandatov pa je bil v odboru Kmetijske zadruge Trebnje, ob vsem tem pa je dušo ob pridni ženi Mariji posvetil delu na kmetiji.

Danes pa je upravitelj kmetije že najstarejši sin Stane. Oče Alfonz in mati Marija pa sta ponosna, ker sta s svojim delom pripomogla, da je tudi sin Stane spoznal, da je vredno nadaljevati. In že zdaj ima Stane kaj pokazati: sodoben hlev, ob skrbi ženi Veri pa se je družina povečala kar za šest otrok – če gremo od najmlajše Nataše naprej k Diani, Srečku, Sonji, Marti in Gašperju; tako tudi mami Mariji in tu Alfonzu, kot ju kličejo vnuki, nikoli ni dolgčas, hkrati pa to samo potrjuje, da Podgoriški rod še dolgo ne bo izumrl.

S Podgoriškim Fonzijem se je pogovarjala **Andreja Udovč**

Pri Deželanovih

Je že tako, da danes mladi in celo starejši pozabljajo na svoje korenine – čeprav se med obilico teh najdejo tudi taki, ki se svojih korenin radi spominjajo, jih raziskujejo in živo ohranjajo spomin na svoje prednike. Predvsem v naših krajih je še živa navada, da uporabljamo domača hišna imena, ki so jih pri posameznih domačijah dobili zaradi določene lastnosti, po kateri so bili poznani.

Tako je tudi rod Gorenčevih s Hrastnega dobil domače ime, ki se ga še danes kar dobro drži. Po vsej verjetnosti ime izvira iz spoznanja, da so bili Gorenčevi vedno kmečki ljudje, ki so bili lastniki kar veliko zemlje oziroma dežele - Deželanovi.

Rod Deželanovih – oziroma Gorenčevih – s Hrastnega se prvič omenja že leta 1748 in po vsej verjetnosti izvira iz Roženberka. Prvi gospodar, ki je vpisan v Krstno knjigo v Šentrupertu, je bil Matija Gorenc, rojen leta 1798, in so ga poznali že pod imenom Deželanov Matija; zapisan je bil kot kmet.

Deželanovi – Gorenčevi – so bili med prvimi, ki so kozolec uporabili za kulinarične namene

Anton Gorenc, Franc Gorenc, mama Marija, oče Janez Gorenc, Marija (Reharjeva Micka) in Terezija

Ivan in Pepca Gorenc, poročena 8. septembra 1947

Poročil se je z Marijo Kos s Cirknika; imela sta tri sinove: Janeza, ki se je rodil leta 1831, Antona in Matjaža.

Gospodar drugega rodu je bil starejši sin Janez; poročen je bil z Marijo Dolenc – ni pa zapisano, od kod je izhajala. Rodili so se jima štiri otroke; prvi sin in kasnejši gospodar je bil Janez, rojen leta 1860, nato pa so bili še Marija, Jožef in Franc – po takratni navadi je kmetijo vedno prevzel prvorojenec.

Janez pa si je družino ustvaril s Terezijo Udovč, doma v Slapih. Njima pa se je rodilo pet otrok: Janez, rojen leta 1886, Marija, Franc, Terezija in Anton.

Četrty rod je spet nadaljeval Janez – ki pa je za razliko od prejšnjih gospodarjev – zapisan kot zemljak in ne kmet. Poročil se je z Marijo Kovšek, doma iz Velike Ševnice pri Trebnjem. Imela sta samo enega sina Ivana, ki se je rodil leta 1914. Tistega leta so Janeza vpoklicali v prvo svetovno vojno in je leta 1916 padel na Soški fronti. Mama Marija se je nato ponovno poročila s Francem Čehom, s katerim pa sta imela kar šest otrok, ki so se rodili na Hrastnem, kasneje pa so se leta 1948 preselili na Dolenje Jesenice, kjer so kupili domačijo. Na Hrastnem pa je spet ostal prvorojeni sin iz novega zakona Ivan; leta pa se je poročil z Jožefo Cugelj s Pužmance. Tudi tokrat se je rodilo šest otrok – Joži, Ivan leta 1950, Anton, Franci, Marija in Marjan.

Ze šesti rod Gorenčevih pa se je nadaljeval z Ivanom, ki se je poročil s Terezijo Slapšak iz Čeč nad Trbovljami; tokrat so se rodili štiri otroke: Janja, Jože, Andrej in Martina.

Pepca in Ivan Gorenc z otroki: Jožica, Ivan, Anton, Franci, Marija in Marjan

Starši Ivan in Pepca ter sin Ivan z ženo Zinko ter otroki: Janja, Jožko, Andrej in najmlajša Martina

Še danes marsikdo pozna Gorenčeve le pod imenom Deželanovi, saj se le-to zelo pogosto uporablja. Pod tem imenom so Gorenčevi prepoznavni tudi zaradi kmeč-

kega turizma, ki nosi ime Pri Deželanovih.

Ivan, gospodar šestega rodu
Vir: Krsne knjige župnišča v Šentrupertu

Pri Poldkovich v Prelesju

Prepričana sem, da gotovo več Šentrupečanov pozna Poldkovega Vikija kot pa Vikija Berka. Gre sicer za istega človeka, a domače hišno ime se je tudi pri tej hiši bolje prijelo kot pravi priimek. Domače hišno ime Pri Poldkovich se je pri Berkovich iz Prelesja ohranilo že pet generacij in nič ne kaže, da bo poniknilo. Z mano pa je bila tudi Vikijeva sestra Hedvi – vsem zelo dobro poznana, saj je dolga leta držala pokonci Gostilno Jaklič, kjer je bila za 'ta mlado'. Zgodba, ki govori o tem, kako se je začelo govoriti o Poldkovich, pa je izredno zanimiva ...

Poldkov Viki je posegel v davno preteklost, ko so na tem domu stanovali predniki s priimkom Karlič in je bilo hišno ime Pri Škarenki; natančne zgodbe o tem hišnem imenu na žalost moj sogovornik ni poznal, saj je utonila v pozabo. (Res je izredno pomembno, da se zgodbe o hišnih imenih zabeležijo!) Je pa zato toliko bolj seznanjen s sedanjim hišnim imenom.

Pri Škarenki so imeli tri sinove in eno hčer. Dolgo je kazalo, da se nihče od njih ne bo poročil in da zato tudi potomcev ne bo. Nazadnje pa se je eden izmed bratov spoprijateljil z dekle, ki je službovala na Bistrici. Bistriška dekla je bila iz okolice Krke in se je pisala Sadar. Škarenko-

vemu sinu je rodila fantka. V družini te dekle se je med rodovi podajalo ime Polde in tako je tudi temu otroku dala takšno ime: Polde Sadar.

Ker pri Škarenki drugih potomcev ni bilo, je Polde prišel na to posestvo in je tu zagospodaril, četudi je bil nezakonski sin. Bil je dober gospodar, odličen čebelar in sadjar, dobro je kme-

hčer Olgo ter sinova Tonija in Rudija. Tudi Toni in Rudi sta odšla v Ameriko, tako da je posest po očetu prevzela njegova hči Olga – mama mojih sogovornikov Vikija in Hedvi; poročila se je z Viktorjem Berkom; tako je prišel k hiši nov priimek Berk, a ostalo je staro hišno ime. Poleg Vikija in Hedvi so bili še otroci Toni, Rudi, Olga in Tonči,

Polde Sadar, začetnik hišnega imena Pri Poldkovich

50-letnica poroke Poldeta Sadarja z ženo, Gričarjevo iz Brinja

toval. Imel je veliko orodja, ki ga je sam naredil, in s tem orodjem je naredil vse potrebno na posestvu. Polde Sadar je bil izredno učen človek; imel je kupe knjig, s katerimi se je sam izobraževal. Ljudje so ga imeli zelo radi, saj je bil sposoben in dobrasrčen človek. Tako je prišlo k hiši hišno ime Pri Poldkovich.

Polde se je poročil z Gričarjevo hčerjo iz Brinja. Imela sta tri sinove: Korel je odšel v vojsko v ruska prostranstva, Anton je odšel službovat v Ameriko. Ko je Vinko, ki naj bi po očetu Poldetu podedoval posestvo, umrl za jetiko, je oče poklical Antona, naj se vrne iz Amerike in zagospodari.

Novi gospodar Anton je imel

medtem ko je Marija še kot otrok umrla. Ker je mama Olga svojega moža kar precej preživela, je bila dolga leta vodilna 'Poldkova Olga' in tudi po svoje pripomogla k življenju hišnega imena.

Res je zanimivo, kako se lahko hišno ime tako trdovratno oprime družine. Pri Poldkovich se namreč domače hišno ime ohranja že pet rodov, saj je tudi sin Poldkovega Vikija postal Poldkov Robi. Moj sogovornik Viki to utemeljuje s tem, da se je to ime tako zelo oprijelo njihove družine, ker je bil prvi nosilec hišnega imena Polde Sadar resnično dober gospodar in sosed, vsi so ga zelo cenili in tako spomin nanj ostaja še dolga leta

po smrti. Spomin na Poldeta ohranja velika črno-bela fotografija, ki jo imajo Poldkovi v veži, in pa – seveda – njihovo domače ime Pri Poldkovich.

Mateja Ramovš

Poldetov sin Anton, oče Poldkove Olge

Olga in Viktor Berk

ŽLAHTNE KORENINE ŠENTRUPERTA

OSEMDESETLETNICA JOŽETA FRELIHA

Eno izmed žlahtnih imen Šentruperta je Jože Frelih. To je človek, ki ga odlikujejo razsodnost, delavnost, življenjska modrost, predvsem pa je s srcem vezan na Šentrupert. Prav zato je njegova osemdesetletnica, ki jo je doživel ob koncu preteklega meseca, priložnost, da malo bolj pogledamo v 'kamrico njegovega ustvarjanja'.

Vaša osrednja značilnost je navezanost na korenine svojega rodu; bi nam jih, prosim, pobljže predstavili.

Ljudem se rado dogodi, da marsikaj zamudimo. Tako sem tudi sam zamudil priložnost, da bi kaj več zvedel o svojih koreninah. Tisti, ki so to vedeli, so odšli, jaz pa vse težje kaj več odkrivam o teh koreninah.

Leta 1892 so moji stari starši - Jože Frelih in Ana, rojena Bizjak - začeli s to zgodbo v hiši številka 22 - danes Šentrupert 35. Tukaj sta približno 30 let imela gostilno. V tem času sta si tudi ustvarila družino in trden dom zase in za svojih šest otrok.

Po njuni smrti je dom prevzel moj oče in se oženil z Marijo, rojeno Majcen. Rodila sta se jima dva otroka - poleg mene še sestra Majda. Imela sta gostilno in kmetijo; oče je gospodaril približno 20 let. Že 1939 pa je moja mama umrla. Kmalu je sledila vojna, ki je povzročila veliko hudega. Že 1942. leta so očeta odpeljali v italijansko, nato pa še v nemško taborišče; umrl je v Dachau 3. marca 1945.

Po končani vojni sva s sestro ostala sama in se spraševala, kako naprej. Sestra je nadaljevala šolanje, postala je profesorica umetnostne zgodovine, jaz pa sem prevzel dom in postal kmet. Leta 1949, star komaj dobrih enaindvajset let, sem se oženil z Justino, rojeno Ratajc; rodili so se nama trije otroci.

Zdaj, ko sta si tudi z računalnikom domača, boste kdaj te spomine tudi napisali?

Čutim kot dolžnost, da vedenje o prednikih ohranim in prenesem na mlajši rod. Velike upe sem imel z računalnikom, a zadeva vendarle ni tako enostavna. Zato upam, da bom uspel z diktafonom, saj je veliko lažje govoriti kot pisati.

Kratko življenje Vaših staršev je bistveno poseglo v Vašo mladost - prezgodaj ste morali odrasti in z vso odgovornostjo zagospodariti - kako ste videli prihodnost?

Tedaj sem videl zelo temno prihodnost. Iz knjig sem zvedel, kako se je godilo kmetom v Rusiji - in Rusija je bila tedaj naš vzor in cilj. K sreči se je kmalu drugače obrnilo in ta črni scenarij se ni uresničil.

Vaši vzponi imajo kar nekaj postaj; morada bi se najprej ustavila v obdobju Dane.

Nekako do 40. leta starosti sem bil zelo nemirnega duha. Iskal sem svoj prostor pod soncem. Tako sem sprejel ponudbo iz Dane, se tam zaposlil, dobil možnost za izredni študij na živilski tehnologiji. V Dani sem služboval skoraj deset let. Soustvarjal sem uspešno podjetje in spoznaval industrijo ter podjetništvo. Spoznal sem tudi veliko novih ljudi, našel nove znance in prijatelje - prav lepo je bilo. Notranji nemir pa me je vlekel dalje ...

Mati Marija, otroka Majda in Jože, oče France

Vaša širina pogledov Vas je vedno gnala v korak pred drugimi – bili ste med prvimi v Šentrupertu, ki ste se spustili v podjetništvo.

Omenil sem, da sem tudi v Dani postal nemiren in želel nekaj novega, predvsem pa sem hotel biti samostojen; tako sem postal podjetnik. Po začetniških težavah pa je tudi tu krenilo na bolje.

Za vse življenje ste se zapisali v zgodovinski spomin Šentruperta kot predsednik sveta krajevne skupnosti Šentrupert; s svojimi sodelavci ste pokazali pot napredku – za katerega lahko rečemo, da se od takrat ni zaustavil – lahko se je upočasnjal, ustavil pa nikoli.

Res je, bil sem tudi predsednik sveta KS Šentrupert. Moj predhodnik je bil Peter Zgonc, ki ga štejem za začetnika gibanja za napredek KS Šentrupert. Čeprav sem se tega spomnil prav zdajle, mislim, da je nastalo resnično gibanje za napredek in to gibanje je obrodilo mnogo sadov in posledično doseglo tudi obnovitev samostojne Občine Šentrupert.

Vsakomur pa je tudi jasno, da brez zagnanih, požrtvovalnih, pametnih, delovnih ... predsednikov, članov sveta, svetnikov, vaških odbornikov in vseh krajanov vsega tega ne bi bilo. Spomnimo se, da je vse to potekalo v krajevni režiji - to je na prostovoljni osnovi in neplačanem delu in del z

denarjem, ki so ga krajsani zbrali s samoprispevkom in predvsem z lastnim delom.

Ker sem omenil svojega predhodnika, moram omeniti tudi svojega naslednika diplomiranega inženirja Francija Bartolja. Bil je več kot desna roka že v času mojega predsedovanja. Ko pa je sam prevzel volan krajevne skupnosti, vsi veste, da je vozil modro, delavno in učinkovito.

Še nekoga moram omeniti, ko gre za krajevno skupnost Šentrupert: našega tajnika Franca Novaka. Bil je skrajno predan, delaven, potrpežljiv tajnik. Hvala mu za opravljeno delo!.

Zgodba zase pa je prav gotovo Vaša vseživljenjska ljubezen do vinograda; bili ste aktivni tako v društvenem življenju kot tudi pri vinih in peninah, potrjenih z mnogimi priznanji!

Predolga je vinogradniška zgodba, da bi se o njej razgovoril. Začela se je v rosnih otroških letih, nadaljevala v šolskih letih, mi izbrala življenjsko sopotnico, dala poklic in kruh, me še danes osrečuje in mi podarja radosti, ki jih doživljam le jaz.

Vaš pogled je še vedno usmerjen v prihodnost, saj ima Frelihov rod tako trdne korenine Šentruperta, da lahko gledate samo naprej; prihodnost pa se začne že danes, kajne?

Prihodnost se res začne že veliko prej, kot si mislimo. Prihodnost ni od danes naprej. Ne bom razvijal te misli, ker bi nas pripeljala predaleč v preteklost.

Zase mislim, da sem si prizadeval, da bo lahko prihodnost, če bo vse po sreči, lepa in osvežujoča.

Vem pa, da so zunaj nas sile, ki so močnejše od naših prizadevanj.

Iskrene želje za dobro počutje tudi od bralcev glasila ŠentRUPERT!

Jože Zupan

Družina ob 50. - letnici poroke novembra 1999

Kulturni utrip

VESELI DECEMBER TUDI V OBČINI ŠENTRUPERT

Čeprav so prednovoletna dogajanja segala še v preteklo obdobje, je vendarle prav, da kakšno besedo rečemo tudi o tem.

Predvsem je potrebno izreči veliko hvalo županu Rupertu Goletu in vsem njegovim sodelavcem, ki so s svojo zagretostjo pripomogli, da je bilo bolj kot v preteklosti čutiti praznični prednovoletni utrip. Seveda pa bi bilo vse le pobožne želje, če se ne bi našli občani, ki so ta dogajanja podprli; zato tudi njim zahvala.

Vsaka takšna prireditev pa je tudi priložnost, da pogledamo, kaj je bilo dobro, kaj morda spremeniti, predvsem pa – temeljno gibalo človeštva – kaj še izboljšati.

Znova poudarjam: hvaležnost je v ospredju. Razmišljanje pa sodi tudi v prihodnost, kako bi morda nekatere dejavnosti lahko obogatili, ne da bi pri tem morali povečevati sredstva.

Naj najprej rečem, da je pohvalno že to, ker je bila v ospredju kneginja Ema – kar naenkrat je čutiti, da bi se jo radi lastili

po mnogih krajih Slovenije – a je pri nas tako trdno zapisana v spomin, da ne more biti drugače, kot da je sveta Ema tudi naša, čeprav je bila pred sedemdesetimi leti proglašena za avstrijsko svetnico.

Tržnice z izbranimi izdelki so spet pohvalne – a verjetno bi bilo še več obiskovalcev, če bi bile predstavljene na popoldanski čas – morda ob petnajsti uri, saj ob umetni svetlobi ne moreš vsega dojeti v takšni meri, kot bi bilo zaželeno.

Prostorska stiska se kaže ob novoletnem vrvežu še toliko bolj kot med letom. Kazalo bi izkoristiti tudi dvorano v kulturnem domu, še posebej, ker je lahko zakurjeno. Tja bi lahko šle predstave sproščujočega značaja.

Seveda pa bi cerkev svetega Ruperta ostala za komorne prireditve. Marsikdaj so v tem prostoru že odmevali zvoki, ki

so se zapisali v dušo – tako tudi lani; ker pa mraz le naredi svoje, bi bilo potrebno, da nobena prireditev ne bi trajala več kot 45 minut – za kulturni užitek je to dovolj – pa še nekaj časa bi ostalo za pogovor med obiskovalci.

In končno: če želimo ohraniti željo, da bi bil Šentrupert znova kulturna prestolnica te doline, je vendarle potrebno, da je v nočni čas manj hrupa – upoštevati moramo, da v Šentrupertu in okolici niso samo mladi, pač pa tudi starejši ljudje in živali. Tudi to je lastnost, ki je povezana z vsemi dogajanjmi: spoštujmo različnost – pa tudi strpnost ne bo škodila.

Kljub nekaterim drugačnim pogledom je treba samo reči: Organizatorji – pogumno naprej, še posebej, ker čas tako beži – zima je že za nami – načrtujemo pa večkrat tudi za prihodnost, ki je z vsakim dnem tudi bližja sedanosti!

ROŽNATEMU NEBU NAPROTI — KONCERT ROZALIJ V ŠENTRUPERTU

Šentrupert je znan po tem, da skozi vse leto tudi kulturno utripa. Februarja, ko praznujemo slovenski kulturni praznik, pa je bil kulturni utrip še posebej prazničen – že za uvod je poskrbela vokalna skupina Rozalije, ki jo je k nam pripeljala njihova članica, domačinka Mateja Ramovš. S svojim koncertom v kulturnem domu v Šentrupertu v organizaciji Društva mladih Šentrupert so nam pripravile doživet glasbeni dogodek, ki ga je spremljala mladostna svežina, pozitivna energija, predvsem pa ubrano štiriglasno petje.

Vokalno skupino sestavljajo štiri dekleta iz različnih koncev Slovenije, prijateljice iz časov, ki so jih skupaj preživele v gimnaziji Želimlje: Bernardka Simončič,

Karolina Simčič, Polona Logar ter že omenjena Mateja Ramovš. Njihova skupna pevska pot se je začela pred petimi leti, ko so nastopile na kantavtorskem večeru Strgana struna, bolj načrtno pa so začele ustvarjati novembra 2005. Od takrat jih je njihova glasbena pot vodila po nastopih na najrazličnejših prireditvah po vsej Sloveniji – če naštejemo le nekaj izmed njih; bile so gostje na letnem koncertu fantovskega okteta bivših dijakov Škofijske klasične gimnazije – tudi nam poznane skupine Pushluschtae, žarele na samostojnem koncertu na Rakovniku, nastopile so na festivalu ritmično duhovne glasbe Ritem duha, za svoj največji uspeh pa smatrajo nastop z zborom Perpetuum jazzile v Vipavi.

Da dekletom ne manjka odrske kondicije, smo se lahko prepričali tudi obiskovalci koncerta v Šentrupertu. Še posebej občudovanja vredno je, da dekleta niso samo poustvarjalke, temveč pesmi pišejo tudi same, z besedilom in uglasbitvijo vred. Ustvarjalne žilice jim torej res ne manjka, snov pa, kot so povedale občinstvu, črpajo iz vsakdanjega življenja, iz barvitosti mladostniških dni ter iz svojega dojemanja sveta. Lepo je bilo prisluhniti pesmim, ki so jih zapele: Novo jutro, Sobotni dan, Čakam, Začarana, Stvar srca, Ne čakaj na maj in ostalim, zelo simpatična pa je bila domislica Rozalij, da se spomnijo tudi tistih najmlajših, s katerimi so obkrožene v svojem življenju – bratcev, sestric, nečakov, sestričen,

bratrancev ... Njim sta bili namenjeni pesmi Uspavanka – avtorska, posvečena Matejinemu nečaku Samuelu – in Jež Svetlane Makarovič.

Program je povezovala Mateja Gorenc, popestrila pa sta ga še Luka Pate s svežim recitiranjem Prešernove nesmrtna poezije, za mnoge – a ne za vse, ker smo ga ne-

kateri že poznali – pa je bil presenečenje mladi talentirani pianist Damjan Brcar, Šentrupertčan, študent Akademije za glasbo v Ljubljani. Navdušil nas je s prepletom lastnih priredb znanih pesmi, kot so Yesterday, Autumn Leaves, glavne teme iz filmov Boter, Mercy, Mercy, Mercy in Namesto koga roža sveti. Kar videli smo ga, kako bi užival na koncertnem klavirju!

Tako Rozalije kot ostali nastopajoči so na koncu poželi dolg, topel aplavz, ki so si ga res prav vsi zaslužili. Posebna zahvala pa gre Mateji Ramovš, ki je bila najbolj zaslužna za to, da so Rozalije prišle v naš kraj in nam že v začetku februarja pričarale obet rožnatega pomladnega neba.

Andreja Udovč

FINSKA VELEPOSLANICA JE ZA KULTURNI PRAZNIK OBISKALA DOLINO TEMENICE IN MIRNE

Novomeščan dr. Janez Gabrijelečič, idejni oče Rastoče knjige, je na kulturni praznik pripeljal v dolino Temenice in Mirne nadvse imenitne goste; prišla je finska veleposlanica, njena ekscelencija Birgitta Stenius – Mladenov, njen soprog Andrey Mladenov in dr. Jože Gričar, doktor znanosti, s soprogom.

Najprej so si ogledali razstavo Rastoča knjiga v Trebnjem; tja so jih prišli pozdravit župan Občine Trebnje Alojzij Kastelic, direktorica CIK Patricija Pavlič in Mojca Femec, vodja Javnega sklada RS za ljubiteljsko dejavnost.

Prisotni so bili začudeni nad bogastvom pomembnih osebnosti, ki so bile rojene ali so živele na tem področju, hkrati pa s svojim delom dale viden pečat širšemu prostoru. Povzetek tega navdušenja najlaže ilustriramo z izjavo veleposlanice, da mora nekaj podobnega dobiti tudi Finska.

Naslednji postanek je bil namenjen ogledu gotske cerkve svetega Ruperta v Šentrupertu. Že pred vhodom so jih pozdravili župnik in dekan Mirko Simončič, župan Občine Šentrupert Rupert Gole in ravnateljica šole dr. Pavla Lunačka Apolonija Rugelj.

Sam ogled gotske cerkve je še polepšal glasbeni nastop violinistke Alme Zupan, ki jo je na orglah spremljala mag. Damjana Zupan; zvoki skladbe Ave, Maria so napolnili mogočno šentrupersko cerkev.

Gostom se je vtisnila v spomin tudi častitljiva starost tega področja.

Nikakor ni šlo brez pokušnje penine pri Freljihovih in s pozdravom gospodarja Petra Freliha, srečanje pa se je v Šentrupertu sklenilo z ogledom stalnih zbirk v šoli – Izvirne ilustracije mladinskih del in Slovenske slikanice za otroke sveta. Nav-

dušenje nad pokazanim se je ponovilo na vsakem koraku.

Goste je vodil Jože Zupan, avtor razstav Rastoča knjiga in omenjenih razstav v šoli, pri prevajanju pa sta bila pomočnika dr. Jože Gričar ter naš župan arhitekt Rupert Gole.

Jože Zupan

V sredini: Veleposlanica s soprogom
Foto Mojca Femec

NA NOVO PRIDOBLENE ILUSTRACIJE ZA STALNO ZBIRKO OŠ DR. PAVLA LUNAČKA V ŠENTRUPERTU NA DOLENJSKEM GOSTUJEJO V HERMANOVEM BRLOGU MUZEJA NOVEJŠE ZGODOVINE V CELJU

Razstavo z naslovom ČE NE BOMO BRALI, BO VOLK POJEDEL RDEČO KAPICO, ki je bila odprta 6. aprila 2007, bo do konca leta 2008 dopolnjevalo 30 originalnih ilustracij trinajstih avtorjev, darovanih za stalno zbirko ilustracij na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu. Trije ilustratorji, rojeni v Celju – Zvonko Čoh, Ančka Gošnik Godec in Lilijana Praprotnik Zupančič – Lila Prap – ki so prav tako vključeni v razstavo, pa so vsak po eno ilustracijo poklonili Muzeju novejše zgodovine v Celju.

Zahteven, strokovno zasnovan ter estetsko in pregledno izpeljan projekt ČE NE BOMO BRALI, BO VOLK POJEDEL RDEČO KAPICO, je delo dr. Toneta Kregarja in v svetu uveljavljene ilustratorke Lilijane Praprotnik Zupančič – Lila Prap, arhitektinje po izobrazbi. Lila Prap je tudi avtorica spremljajočega kataloga razstave, v katerega je vnesla svoje bogate oblikovalske izkušnje in napisala strokovno besedilo, v katerem govori o zgodovini pisav in knjig ter o skoraj petdesetletni zgodovini slovenske BRALNE ZNAČKE. Tekst vsebuje obilico izvirnih zamisli, ugank in humorja, s katerim avtorica zgodovinsko snov približa mlademu bralcu in ga spodbuja k ustvarjalnemu razmišljanju. Hvalevredno je tudi sodelovanje Muzeja novejše zgodovine v Celju z avtorjem stalne zbirke ilustracij na Osnovni šoli dr. Pavla

Lunačka v Šentrupertu prof. Jožetom Zupanom v času, ko se pripravlja ureditev podstrešnih prostorov na šoli, kjer bodo nove ilustracije dobile svoje stalno mesto.

Dela tokratnih darovalcev ilustracij izpričujejo povsem določen načrt snovalca šolske zbirke, ti namreč pripadajo generaciji ilustratorjev, rojenih v sedemdesetih letih, ki so v dosedanji šolski zbirki veliko manj zastopani. Razveseljivo je tudi dejstvo, da so podarjena dela izvedena v različnih tehnikah in slogovnih inačicah in da je večina med njimi dovolj izraznih in za razumevanje ne potrebujejo nujno besednega dopolnila.

SUZI BRICELJ (1971), neurtudna iskalka za vsako snov novih, svežih likovnih prijemov, s podarjenima ilustracijama iz Cicibana stopnjuje v obliki prepletanja črtovja in barvnih ploskev njuno izrazno moč in s tem strokovno sposobnost dojemanja. Hkrati s svežino in z duhovitostjo otroku prilagojenega izraza budi njegovo likovno občutljivost. Zbirka v Šentrupertu že ima avtoričino slikarsko obravnavo portretno študijo cesarja iz njenega nagrajenega Levstikovega Martina Krpana v pastelni tehniki.

ANDREJA GREGORIČ (1972) je darovala dve ilustraciji v kolažu iz knjižice Navodilo za randi Barbare Gregorič. Ilustraciji sta skupek najrazličnej-

ših beležk veselih in manj veselih Barbarinih dogodivščin, zabeleženih v dnevniku, polnem otroško občutenih miniaturnih risbic, pesmi itd. na akvareliranem ozadju. Ilustraciji duhovito ponazarjata življenje najstnic, čeprav je celoten vtis v knjižici še učinkovitejši kot v podarjenih kompozicijah.

ADRIANO JANEŽIČ (1972) ohranja s tremi ilustracijami za pesnitev Miroslava Košute Njuna zgodba in Trobentico svojo h karikaturni nagnjeno in hkrati živo barvito pripoved. V delih za otroke se avtor zna omejiti pred izrazno jedkostjo figur, v prizorišča pa vnaša razpoložensko občutene krajinske prizore, pogosto v kombinaciji črt in barvnih ploskev.

ANA KOŠIR (1970) je prispevala štiri barvne ilustracije iz Tininega nalivnika Maruše Guček, ki je izhajal v Cicibanu. Avtorica sodi med slikarske ilustratorke in prepričljive oblikovalke otroških in odraslih likov, kot tudi živali. Enako dobro obvlada prizore v naravi in v interierjih. Otrokom priljubljena zbirka knjig z naslovom Anica Dese Muck z ilustracijami Ane Košir pa opozarja na nevarnost poplitvenja izrazne moči upodobljenih likov, kadar se ti dlje časa ponavljajo.

MAŠA KOZJEK (1974) z oblikovanjem prostora in barvnim moduliranjem v istem tonu zmore doseči tako prepričljivo plastičnost kot poetično obar-

vano občutje. To potrjuje tudi ilustracija za šentrupersko zbirko k pesmim Elvire Mlacev in Vojana Tihomirja Arharja. Poleg tega je slikarka igriva in zabavna pri opisovanju dogajanj v živi barvitosti in v mešani tehniki, kjer ima risba zelo pomembno vlogo.

KRISTINA KRHIN (1974) predstavlja z ilustracijo Kresničke za revijo Zmajček svoj slikarski, v rahlo skrivnost odeti izraz, ki je še posebej viden v temnem koloritu. V nekaj letih je slikarka dosegla velik kvaliteten razvoj in vedno znova preseneča z izvirno domišljijo in s svetlobnim preigravanjem v slikarsko obarvanih pripovednih prizorih.

POLONA LOVŠIN (1973) je kar s štirimi ilustracijami zastopana na razstavi v Hermanovem brlogu v Celju. Sodi med slikarke in ilustratorke. V ilustraciji se lahko izrazi povsem slikarsko, naj ilustrira poezijo ali izobraževalne vsebine, katerim pogosto dodaja domišljajske razsežnosti. Poloni Lovšin so tako kot npr. Petri Preželj ali Arjanu Preglu blizu tudi najnovejši likovni trendi.

ARJANU PREGLU (1973) je kot večstranskemu likovnemu ustvarjalcu ilustracija le eno od likovnih izrazil. Njegov ilustratorski pristop je lahko zelo različen. Rad uporablja skicozno risbo, s katero jasno označuje upodobljenca. Za zbirko v

Šentrupertu je podaril ilustracijo Burja iz Malih oblačnih zgodb Slavka Pregla, v kateri se poslužuje črno-bele in kolorirane risbe. Lahko je tudi dramatičen v tehniki svinčnika ali otroško igriv v živi barvitosti kolaža, kombiniranega z risbo. Medtem ko se kar nekaj avtoric zmore slikarsko polno izraziti v ilustraciji, se zdi Preglov ilustratorski opus zelo različen od njegovega slikarstva, čeprav ima risba povsod pomembno vlogo.

Slikar in ilustrator **DAMIJAN STEPANČIČ** (1969) v spletu linij in barv razkriva s podarjeno ilustracijo svojo bogato ilustratorsko pripoved. Avtor ustvarjalno povezuje slovensko ilustratorsko tradicijo z elementi modernega slikarstva in pripoved bogati s svojiskim humorjem.

ANA ŠALAMUN (1970) je v dveh ilustracijah za Samsaro Tomaža Pikala v kolažu in z računalniško obdelavo sveža in iznajdljiva, blizu pop artistskim likovnim prijemom. Z živo barvitostjo in poenostavljenimi formami je otrokom najbrž posebej dostopna.

PETER ŠKERL (1973) je s svojim ilustratorskim delom enako zavzet in prepričljiv, ko ilustrira za najmanjše otroke ali za doraščajočo mladino, enako uspešno ilustrira poučne ali fantastične vsebine. Njegova ilustratorska pripoved je lahko polna skrivnosti ali humorja, naj bo izvedena v temačnem ali živahnem koloritu, v risarskem ali slikarskem načinu podajanja. Ilustratorjeva bogato razvejana fantazija in slikarsko

znanje plemenitijo besedno pripoved in stopnjujejo otrokovo radovednost. Tri ilustracije za knjigo Tilke Jamnik Ostržek bere za bralno značko so zgovoren primer likovne upodobitve poučno-zabavne vsebine.

Tudi **GORAZD VAHEN** (1969) suvereno obvladuje besedne predloge v različnih ilustratorskih načinih in za različne starostne stopnje otrok in mladostnikov, lahko na slikarski ali predvsem risarski način. Blizu mu je stripovski način podajanja snovi, motivno pa ga posebej privlačijo »fantovske« teme, kot so na primer razni stroji in prevozna sredstva vseh vrst. Za Šentrupert je Gorazd Vahen tokrat daroval tako imenovano izobraževalno ilustracijo iz Cicibana k besedilu, ki govori o otrokovi prekomerni teži.

ANA ZAVADLAV (1970) s petimi podarjenimi ilustracijami za zgodbo Nine Mav Hrovat Krtek in sneg opozarja na svoje slikarsko obravnavanje ilustracij v variiranju rjave barve. Slikarka pogosto tudi nadrobno in hudo domišljivo ilustrira pripovedi iz vsakdanjega življenja v mešani tehniki in živih barvah, kjer ima risba pomembno vlogo, posebej pa se zdi, da ji leži ilustriranje poezije ali poetično obarvanih zgodb. Takrat se učinkovito poslužuje bogato niansiranih belih tonov.

ZVONKO ČOH (1956) se zdi neprekosljiv mojster v združevanju smešnih človeških in živalskih figur, ki se pogosto približujejo karikaturi in prav tako v oblikovanju slikarsko obravnavane krajine v prepletu svetlobe in sence, ki vnaša-

ta vanjo skoraj romantično vzdušje.

ANČKA GOŠNIK GODEC (1927) sodi med naše tako imenovane pravljicarke in izrazite koloristke. V podarjeni ilustraciji Cepecepetavčka Leopolda Suhodolčana celjskemu muzeju jo spoznavamo kot mojstrico miniaturnih podob v mešani tehniki. V njenem obsežnem in kvalitetnem ilustratorskem opusu najde pomembno mesto tudi črno-bela risba, vedno pa ohranja v osnovi realistični izraz, ki ga glede na obravnavano snov približa liricnemu ali dramatičnemu vzdušju in bogati z blagim, otroškemu dojemanju prilagojenim humorjem.

LILIJANA PRAPROTNİK ZUPANČIČ – LILA PRAP (1955) z veliko povečavo svoje Rdeče kapice obvladuje celotno razstavo. Posebnost njenih ilustracij so duhovite, skoraj v znak spremenjene figure živali in otrok v močnih, a mehkih obrisnih linijah, ki jih umešča v čista barvita ozadja. Njen ilustratorski izraz je hkrati otroško preprost in oblikovalsko moderen in bi s svojim monumentalnim videzom sodil tudi na stene stavb.

Na razstavi ČE NE BOMO BRALI, BO VOLK POJEDEL RDEČO KAPICO gostujoče ilustracije niti po številu niti kako drugače ne želijo tekmovali z deli na 7. slovenskem bienalu v Cankarjevem domu v Ljubljani ali na 21. bienalu ilustracij 2007 v Bratislavi, na katerem je v letu 2007 sodelovalo trinajst naših ilustratoric in ilustratorjev. Vendar rokopi- si njihovih avtorjev odpravlja-

jo strah, ki ga je na simpoziju BIB-a izrazila njegova generalna sekretarka, umetnostna zgodovinarica mag. Barbara Brathova, da se ilustratorji ne bi preveč podredili globalizacijskim težnjam, ki se kažejo tudi na likovnem področju in se tako odrekli svojim nacionalnim »barvam«. O slovenskem karakterju ilustracij je na simpoziju v Bratislavi jeseni 2007 spregovorila tudi dr. Tanja Mastnak. Ob tem pa lahko pritrdimo mnenju Judite Krivec Dragan, avtorice uvodnega članka v katalogu 5. slovenskega bienala ilustracij, da »so se nekateri slikarji in slikarke znašli v ustvarjalni tiski in so velika platna zamenjali za miniaturne podobe v pravljicnih knjigah za otroke«. Kakor »beg« iz slikarstva v ilustracijo za slikarstvo pomeni osiromašenje, ilustracijo lahko obogatiti. Očitno določeno število sodobnih likovnih ustvarjalcev ne sledi instalacijam in video produkciji in želi ohranjati vez s tradicionalnim slikarstvom s prepoznavnim motivnim svetom. Zanje se zdi ilustracija z opisovanjem in interpretiranjem najrazličnejših besednih predlog kar idealna. Kadar pa ilustrator, ki slej ko prej mora ostati zavezan besedni predlogi, razvije v ilustraciji tudi prepoznaven osebni kvaliteten likovni izraz, s katerim besedno sporočilo dopolnjuje, postane ta polnovredna, četudi miniaturna umetnina. Uveljavljeni angleški ilustrator Alan Marks je zapisal, da »je ilustracija majhna umetnost, ki vrši veliko poslanstvo«. To brez dvoma velja tudi za nemajhen del slovenske knjižne ilustracije.

Maruša Avguštin,
umetnostna zgodovinarica

RAZSTAVA AKADEMSKE SLIKARKE MELITE VOVK V BARAGOVI GALERIJ V TREBNJEM

8. februarja 2008 so v Trebnjem v Baragovi galeriji popestrili slovenski kulturni praznik z razstavo ilustracij in portretov, ki jih je akademska slikarka Melita Vovk podarila za stalno zbirko ilustracij Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu.

Razstava del akademske slikarke Melite Vovk je pomenila delež Občine Šentrupert k skupni počastitvi vseh treh občin ob slovenskem kulturnem prazniku.

Uvodoma je delež slikarke v zbirki Izvirne ilustracije mladinskih del predstavil avtor stalne razstave Jože Zupan:

„Na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu pomeni začetek stalne razstave Izvirne ilustracije mladinskih del 2. april 1994, ko smo počastili 375-letnico šolstva v Šentrupertu.

V vseh obdobjih te razstave je imela vodilno vlogo prav današnja gostja, akademska slikarka Melita Vovk. Lahko bi rekel, da je bil slikarki Šentrupert usojen.

V Šentrupertu je bil namreč v preteklosti župnik Vincenc Vovk (1776 – 1868), ki je bil vnet za lepoto božjega hrama in je bil tako prvi, ki se je zavzemal za obnovo kulturne dediščine: Gotska cerkev svetega Ruperta je v njegovem času dobila neogotski glavni oltar, ki spada med najlepše primere neogotike pri nas. Na šentruperskem pokopališču je z velikim občutkom za lepo poskrbel, da so zgradili kapelo svetega Križa in tako nadomestili neugledno mrtvašnico.

Dr. Marko Marin je o kapeli svetega Križa razmišljal: »Celo ta daje vtis igrivosti trdnih in navideznih stavbnih elementov, ki spreminjajo v slikovit privid na videz zelo dragocene, vendar začasne odrske kulise ...«

Umetnostna zgodovinarica Majda Frelj Ribič, z dušo Šentrupercanka, pa je dodala: »Marsikdo, ki se je na tem pokopališču že moral posloviti od dragega človeka, bi mi lahko pritrdil, da se tu in tam dozdeva smrt manj dokončna in kruta, kot v resnici je, prav zaradi cerkvice gori na vrhu, kjer se resničnost tako zlahka pretaka preko njenih oblik v navideznost in brezčasnost.«

In kdo ve, če nima žeje po lepoti tudi akademska slikarka Melita Vovk prav po svojem praprastricu Vincencu Vovku?! In če ne bi bila na šoli stalna razstava Izvirnih ilustracij mladinskih del, bi se lahko zgodilo, da se ne bi nikoli ustavila ob njegovem grobu na vrhu šentruperskega pokopališča.

V meni je bila dolgo želja, da bi se spoznal s slikarko Melito Vovk, še posebej, ker je moj rojstni dan oddaljen le pet kilometrov od njenega doma na Bledu. Takšna želja se je porodila že 1979. leta, ko je pobratena krajevna skupnost Prule podarila šoli veliko knjig, med njimi pa tudi ilustraciji slikarke Melite Vovk iz del Mladost na stopnicah in Ko zorijo jagode. Želja po ustvarjanju stalne razstave pa je bila tako močna, da sva se končno le srečala v marcu 1994. Slikarka je ob prvem obisku izrazila obžalovanje, ker je le nekaj dni pred tem dala v šolo Lesce ilu-

stracije iz dela Veliki čarovnik Ujtata šentruperske pisateljice Vide Brest. »No, kakšna črno-bela ilustracija se bo že našla,« je rekla ob prvem srečanju. Že čez teden dni, ko sva se ponovno srečala, je drugače modrovala: »Spoznala sem, da Vi res cenite ilustracije, zato jih raje Vam dam, kot pa da bi se po mojem odhodu znašlo v Papirnici Vevče.«

Kako sem takrat prišel v Šentrupert, ne vem – vem samo, da sem bil presrečen, saj je slikarka dala kompletno slikanico Mire Mihelič Puhkova kresna noč – kar dvanajst originalov! Ko pa sem po enem letu omenil, da še širim razstavo, je skromno rekla: »Bom pa še kaj dala!« Takrat se je znašlo pred mano deset kostumografij iz dela Frana Milčinskega Vesela zgodba o žalostni princeski. Vendar pa je Melita Vovk še tretjič odprla svoje zaklade in pred mano je bilo sedem ilustracij iz zgodbe Vide Brest Ptice in grm. »Saj si danes nihče ne upa obesiti ilustracij iz tega obdobja, ko je svet tako čuden,« je pospremila darilo, ki pa sem ga bil nadvse vesel.

Ko pa je bila slikarka prvič v Šentrupertu in si je ogledala razstavo, jo je pospremila s komentarjem: »Mojih slik je preveč!« »Kaj pa, če je to galerija v galeriji?« sem odgovoril – in ob naslednjem srečanju sva sklenila, da bova svoj življenjski praznik skupaj počastila – saj je mojim pogovorom o znanih in manj znanih osebah v knjigi Srečavanja dodala 27 portretnih skic – založnik Založbe Karantanija David Tasič pa je vse portretne skice podaril šoli v Šentrupertu! Ko pa je slikarka

pred petimi leti skupaj s pesnikom Tonetom Pavčkom počastila življenjski praznik, ni šlo drugače, kot da so ilustracije za novo pesniško zbirko Toneta Pavčka S črko čez Krko pristale v Šentrupertu!

Pa naj po vsem tem še kdo reče, da so Gorenjci 'ohrni'!

Še se bom srečeval z ilustracijami današnje gostje, saj še ni izrekla zadnje besede – ni še naredila zadnje ilustracije – in ker je spet jubilejno leto – lahko v imenu vseh nas rečem: »Korajžno naprej, draga darežljiva ilustratorica Melita Vovk!«

Slikarkino delo je predstavila umetnostna zgodovinarica, tudi v Šentrupertu poznana Maruša Avguštin, ena izmed najboljših poznavalk ilustracij pri nas in v svetu; ni smela biti izčrpana, saj ji je slikarka vso pot na Dolenjsko naročala, da ja ne bo preveč o njej govorila! A vseeno: Prisluhnimo!

»Melita Vovk, rojena 14. junija 1928 na Bledu, je diplomirala leta 1952 na akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani in 1972 prav tam opravila grafično specialko. Večino svojega ustvarjalnega obdobja je preživela v svobodnem umetniškem poklicu, le od 1953 do 1956 je poučevala likovni pouk na takratni nižji gimnaziji na Bledu in v letih od 1974 do 1977 scenografijo na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Od diplome je članica Društva slovenskih likovnih umetnikov in od 1972 Društva oblikovalcev Slovenije. Med leti 1974 – 1976 je bila predsednica Društva likovnih umetnikov.

Široka in raznolika ustvarjalnost Melite Vovk obsega 150 ilustriranih knjig za mladino, otroke in odrasle, množico risb in karikatur v otroških, mladinskih in drugih revijah ter v dnevnem časopisju in poleg tega vrsto scenografij in kostumografij za različna slovenska gledališča. Za svoje delo je prejela dve Levstikovi nagradi (1957, 1965) Mladinske knjige v Ljubljani in nagrado Mlado pokolenje v Beogradu (1965) za ilustracijo, skupaj z Urošem Vagajo in Miletom Korunom nagrado Sterijinega pozorja v Novem Sadu za scenografijo (1966), dve Borštnikovi nagradi za kostumografijo (1974 in scenografijo (1977) v Mariboru, zlato značko in diplomo za lutke v Bugojnu (1979) in Prešernovo nagrado gorenjskih občin (1986).

Glavno likovno izrazno sredstvo Melite Vovk je risba, predvsem bolj ali manj realistično zasnovana risba, polna humorja in žive dinamike, zdaj skicozna, zdaj kombinirana s kolažem, črno-bela ali barvna. V njej se poslužuje barvnih risal in pisal, lahko pa se, ko ji to narokuje literarna predloga, posluži slikanja v barvnih ploščah, kombiniranih s črto.

V razstavljenem opusu v Trebnjem smo delo Melite Vovk spremljali v suverenih črno-belih portretnih skicah znamenitih slovenskih mož in žena, ki so nastali za knjigo prof. Jožeta Zupana Srečavanja. Ogledali smo si moderno obarvane slikarske ilustracije za slikanico Puhkova kresna noč Mire Mihelič z njihovo razgibano igro barvnih ploskev in črt v različnih perspektivnih pogledih, v ilustraciji za knjigo Branke Jurca Ko zorijo jagode smo jo odkrivali v ekspresivno obarvanem liku ženske z otrokom v bogatem prepletu

barvnih črt, v Ingoličevi povesti Mladost na stopnicah so nas prevzeli predvsem dinamični prizori, izdelani pogosto s skicozno risbo, s katero slikarka vedno zadene bistvo pripovedi. Zelo drugačna je Melita Vovk v ilustracijah za lirčno pripoved Vide Brest Ptice in grm, v kateri z barvo in risbo poglobljeno spremlja pisateljčino zgodbo. Z barvnimi svinčniki oblikovane ilustracije za Pavčkov knjižico pesmi S črko čez Krko nas avtorica vrne v vsakdanjo realnost, tudi ko upodablja angele.

Že ozek izbor iz slikarkine izjemno bogate ilustratorske bere je pokazal njeno človeško širino, likovno prilagodljivost literarnim predlogom in mladim, ki so jim knjige namenjene, ter hkrati kakor mimogrede razkril njeno risarsko in slikarsko naravo.«

Odprtje razstave je bilo kot posladek k osrednjemu dogodku – vrhunski počastitvi, vredno velikega Prešerna! Še posebej, ker se je ob ubrani glasbi Glasbene šole Trebnje in izbranim govoru kulturnika Stane-

ta Pečka vrnila na počastitev tudi v scenariju in režiji Ivana Gregorčiča Prešernova pesem. Počastitev je bila zadosti velik dokaz, da nam ni treba iskati zunanjih izvajalcev, ker imamo dovolj kvalitetnih kar doma! In če dodamo, da sta poleg Ivana Gregorčiča tudi ravnateljica Glas-

bene šole Trebnje Tatjana Mihelič Gregorčič in solistka Kristina Gregorčič z Rakovnika, potem je bil delež Občine Šent-rupert več kot očiten!

Jože Zupan

M. VOVK
1998

KUD KLAS MIRNA NA OBISKU

Kulturno umetniško društvo Klas Mirna je sredi februarja 2008 v kulturnem domu v Šent-rupertu prikazalo komedijo Cvetka Golarja Dve nevesti v priredbi Petre Krnc in Stanka Tomšiča. Kaže, da je Kulturno umetniško društvo Klas Mirna s svojo kvalitetno izvedbo že tako poznano, da je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo dvorano. Cvetko Golar je sicer najbolj poznan po komediji Vdova Rošlinka, vendar je bil za igralce tudi s komedijo Dve nevesti dovolj velik izziv, da so pokazali, kaj zmorejo. Prav igra posameznih igralcev pod vodstvom režiserja Stanka Tomšiča je bila največja odlika predstave. Lahko samo rečemo: Le tako naprej!

Šolski utrip

ŠOLSKI UTRIP

V šoli čas še posebej hitro teče, ker je ves čas zelo živahno ...

Mesec december je bil čas pričakovanj, lepih, prazničnih trenutkov. Poleg rednega šolskega programa se je še marsikaj dogajalo. Že nekaj let imamo v začetku decembra tehnični dan v vseh oddelkih šole, ko učenci izdelujejo voščilnice in okraske za praznovanje. Za večino učencev je to zelo prijazen dan, ko so skupaj kot razred z razrednikom, imajo priložnost, da se ob delu pogovorijo in izdelajo veliko lepih stvari.

Učencem zadnje triade se je v decembru predstavil pisatelj in vsestranski umetnik Matjaž Pikalo.

Zadnji dan pred božično-novoletnimi prazniki smo imeli v vseh oddelkih šole kulturni dan, ki so ga učenci preživeli v razredih kot skupnost, ki praznuje, si izreče voščilo. Imeli smo zabavni program, srečelov ter ples ob animaciji plesnega učitelja.

Tudi v vrtcu je bil december še posebej zanimiv. Starši vseh treh oddelkov so skupaj z otroki in vzgojiteljicami v popol-

danskih delavnicah izdelovali okraske in darilca. Otroci, ki ne obiskujejo vrtca, so bili povabljeni k Cicibanovim uricam.

V decembru je bil na naši šoli organiziran drugi turnir dolensko-posavske kadetske lige v šahu, kjer so se spet izkazali šahisti naše šole.

Takoj po novem letu se je življenje vrnilo v stare tirnice: delo je bilo bolj usmerjeno v ponavljanje snovi, v učenje, kajti sledila so preverjanja znanja, kontrolne naloge, bližal se je zaključek prvega ocenjevalnega obdobja.

Mesec februar je bil po vsebinah spet bolj pester. Učenci prve triade so imeli športni dan v Hali Tivoli, ko so se mnogi prvič preskušali v drsanju. Posebno uro je vsaka oddelčna skupnost namenila kulturnemu prazniku. Na predmetni stopnji smo imeli učenci in učitelji skupno uro pred kulturnim praznikom. Program je z učenci pripravila učiteljica Janja Jerovšek. Učenci so brali Prešernove verze, povedali svoja razmišljanja o kulturi, prebrali pa so tudi nekaj pesmi sošolca Aljaža Škrjanca.

Pred pustom so devetošolci organizirali ples v maskah za učence naše šole. Moram reči, da so se pri organizaciji odlično izkazali. Skoraj polovica učencev je nastopila v maskah. Na sporedu so bile tudi karaoke. Kar precej učencev se je v parih javilo na nastop. Tričlanska komisija učencev je nastope skrbno spremljala, tri najboljše uvrščene dvojice so organizatorji tudi nagradili.

Pred zimskimi počitnicami so imeli učenci devetih razredov predavanje s prikazom na filmu o prometni varnosti, med počitnicami pa je imelo 20 učencev sedmega in osmega razreda izobraževanje o nujenju prve pomoči.

Že pred božično-novoletnimi prazniki so se osmošolci in devetošolci vključili v predstavitev rokodelskih delavnic na trgu v Šentrupertu (Emini piškoti), intenzivno pa so se v januarju pod vodstvom prof. Irene Brcar ukvarjali s seminarsko nalogo Od zrna do mize. (Naloga je bila razpisana pri Turistični zvezi Slovenije.)

Prof. Tinkara Rogelj, anglistka, se je navdušila nad mednarodnim projektom Digitalne pravljice v sodelovanju s šolo s Poljske. K delu je pritegnila učence s predmetne stopnje in nekatere učitelje.

Za nami je že kar nekaj tekmovanj na šolski in regijski ravni. Učenci so se uvrstili tudi na državna tekmovanja, ki jih še čakajo.

V dobri formi so košarkarji in košarkarice, ki so se uvrstili v republiški polfinale, starejša dekleta so se uvrstila med osem najboljših ekip v Sloveniji.

Večina učencev je po kratkih počitnicah spet zaposlena z rednim delom in tudi s pripravami na tekmovanja, devetošolci pa bodo poskušali do konca leta še marsikaj nadoknaditi v znanju. Pripravljajo se na nacionalne preizkuse znanja. Prvi dan po počitnicah so izvedeli, da bodo poleg slovenščine in matematike pisali tudi preizkus iz geografije.

Polona Rugelj, ravnateljica

KULTURNO ZA KULTURNI PRAZNIK

Na šoli smo 7. februarja počastili spomin na našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna, ki je s svojim delom naš mali slovenski narod priključil evropskim narodom. Pozornost pa smo namenili naši kulturi, saj vemo, da ima kultura tisoč obrazov.

V anketi o kulturi so učenci 8. razreda takole razmišljali:

Ko slišim besedo kultura, pomislim na lepo obnašanje, na starše in šolo, ki nas tega učijo.

Kultura nas spremlja na vsakem koraku. Dobro je poznati ne samo našo slovensko, ampak tudi kulturo drugih narodov.

Kultura je način življenja; če gremo v gledališče, v opero, pa tudi, ko sosedu voščimo dober dan.

Kultura je dobro sporazumevanje med ljudmi.

Ob besedi kultura pomislim na razlike med kulturami vsega sveta; zaradi njih prihaja do nestrpnosti, celo do vojn. Kulturo drugih je treba spoštovati.

Kultura je način sprejemanja umetnosti.

Tudi med učenci naše šole imamo umetnike; nekateri so pravi mojstri v risanju, v igranju na inštrumente, redki pa dobijo navdih za pisanje pesmi.

Aljaž Škrjanec, učenec 9. razreda, je pravi pesniški mojster. Pesmi se mu je nabralo že za celo zbirko. Za pokušino vam tri predstavljamo.

Ljubezen

*Ljubezen je ena in edina,
najlepši dar, kar jih človek ima,
najlepši biser, ki lahko nekdo komu ga da.*

*Ljubezen je iskrena in ljubezniva,
je močna in potrpežljiva.*

*Če tako je, zakaj potem spremeni se v trpljenje,
v bolečino, ki spremlja te vse življenje?*

Koliko

*Koliko je ljudi na svetu,
pa nikoli ne zvemo zanje,
koliko upanj in vendar ostanejo samo sanje.*

*Koliko je prijateljev,
pa si vedno osamljen,
kolikokrat si želiš bližine nekoga,
ki ga imaš rad, pa vendar ostaneš sam.
Koliko je vprašanj, na katera ni odgovora ...*

*Pa vendar nikomur nič ne manjka ...
Koliko izgubljenih duš tava v temi,
pa jim nihče ne pomaga,
le svet tiho hiti dalje
in sanja svoje sanje!*

Veter, morje

*Veter si.
Divji, neukrotljiv.
Nikogaršnji gospodar
in nikogaršnji suženj.
Prideš, vzameš solze in greš naprej.
Naprej po druge solze,
v drugih očeh,
moje pa znova pridejo na dan,
ko izgineš.*

*Morje sem.
Butaš me ob skale.
Razblinjam se v mehurčke,
nato pa se z bolečo naslado
zopet vrnem nazaj,
v prvotno stanje.
Mirujem, a v sebi kričim.*

**Pomlad, pomlad,
pomlad — najlepši letni
čas, vse že diši po
pomladi ...**

**Kaj pa DIŠI učencem
sedmega razreda?**

*Diši mi potica
in sveže pečena pica.*

*Diši tudi kruh,
če seveda ni sub!*

*Diši mi pomlad,
ko sedim sredi trat.*

*Diši mi tudi mir,
če se mi ne sanja,
da se je ta spremenil v zver.*

*Diši mi pesem pomladna,
ki jo na klavir zaigram.*

*Diši mi šolski zvonec,
ki naznani, da je pouka konec.*

Sonja Brcar

Meni diši, ko se mami s parfumom prši.

*Kaj mi pa ne diši?
Ko nekaj gori in se grdo kadi.
Diši mi pomlad,
čeprav lovci streljajo divjad.*

*Diši mi bencin,
ne pa vonj od kolin.
Kaj pa tebi diši?
Vonj cvetja, ki v vetru dehti.*

Alen Žago

*Diši goveja juha,
ko jo mama kuha.*

*Dišijo mi sladkarije vse,
zlasti mlečne čokoladice.*

*A najbolj mi diši,
ko se narava iz zime
v cvetočo pomlad prebudi.*

Kaj pa smrdi?

*Avtomobilski plini mi smrdijo,
ko vozniki kot nori po cestah drvijo.*

*A najbolj mi smrdi,
če kdo za menoj kriči
ali pa cigareto v rokah vrti.*

Gregor Markelc

Kaj diši?

*Diši vijolica,
ko iz zemlje se pomladi prebudi.*

*Diši domač kruh,
vendar le takrat,
ko iz peči se njegov vonj zakadi.*

*Na tem svetu je toliko ljudi,
ki jim nekaj ne diši.*

Kaj jim ne diši?

*Vojne, spori med ljudmi,
toča, ki uniči toliko stvari.*

Kaj pa jim diši?

*Dišijo prijatelji, ljubezen,
dobrota, ki se deli na vse strani.*

Alenka Golob

Kaj vse diši?

*Pomladi zvonček diši,
ko glavico iz zemlje pomoli,
ko trobentica rumena
zapoje svoj tralala.*

*Poleti diši seno,
ki na travniku se suši
in ko na polju zlata pšenica zori.*

*Jesen grozdje diši,
ko v brajdah zori.*

*Pozimi diši po vetru
in snegu s severa,
božič nam naproti biti,
v kubinji pa po potici diši.*

Maruša Jerovšek

*Diši, ko se prebujajo pomladni cvetovi.
Diši, ko me po licih božaš ti.
Najlepše pa mi dišijo moji prijatelji.*

*Ne diši mi, ko se treba je učiti.
Ne diši mi, če zjutraj moram zgodaj vstati.
Prav nič mi ne diši, kadar mi cel svet teži.*

Špela Starič

Mentorica **Janja Jerovšek**

Tudi v peti b razred je prišla pomlad

Pomladne pesmice

*Kmalu pomlad se bo prebudila,
vse ptice iz toplih krajev nam vrnila.
Bo kukavica veselo zapela
in lastovka drobna čez travnik letela.*

Blaž Glušič

Najlepše je pomladi,
ko ptički pojejo in rožice cveto.
Na travniku vse že zeleni
in po drobnem cvetju diši.
K nam lastovke priletijo,
da si pod streho gnezdo naredijo.

Aljaž Strajnar

Jaz želim si pomladi,
ker nočem več spati.
Le čivkaj mi zdaj,
pomlad je res naj.
Čiv-čiv, se oglašča,
sporočilo prinaša:
»Iz daljnega kraja
pomlad k nam prihaja.«

Pravi kukavica: »Ku-ku,
poglej, pomlad je spet tu!
Snega že ni več,
je zima šla preč.«

Eva Gričar

Ptički pojo, pojo,
veselo vest naznanjajo.
Pomlad prihaja
in zimi nagaja.
Mi pa bodimo veseli,
saj ptički na gregorjevo lepo bodo peli.

Martina Golob

Pomladna uganka

Na rjavih vejicah čepijo,
sive kožuščke soncu molijo,
kot od naše muce so mehki in kosmati,
v soncu pomladnem postanejo zlati.

Matej Ramovš

Mentorica **Marijana Ogrinc**

MOJA HLADILNA TORBA

V šoli smo se učili o izolatorjih in prevodnikih. Učiteljica nam je dala nalogo, naj doma izdelamo hladilno torbo, ki je izolirana s stiroporom. Za izdelavo smo imeli kar nekaj dni časa.

Izdelave sem se lotil tako, da sem v trgovini poiskal 25 cm dolgo, 20 cm široko 15 cm visoko škatlo. Doma sem poiskal rjavo usnje, štiri gumbe in širok črn trak. Z mamo sva odšla v Slovensko vas po dva centimetra debelo ploskev stiropora. Doma sem iz njega izrezal ravno prav velike kose in jih namestil v škatlo. Potem sem jo zaprl. Mami mi je pomagala oblepiti škatlo z usnjem.

Ker torba ni bila dovolj stabilna, sem spodaj nalepil štiri gumbe za noge. Ugotovil sem, da manjka še ročaj, zato sem prilepil še širok črn trak. Na koncu sem dodal še ročaj za odpiranje hladilne torbe. Prišel je dan, ko sem moral hladilno torbo odnesti v šolo. Učiteljica je bila zelo zadovoljna.

Ta naloga mi je bila zelo všeč. Z izdelkom sem bil še bolj zadovoljen potem, ko sem videl, da se sladoled v torbi ni stopil skoraj pet ur in smo se z njim lahko vsi v razredu posladkali.

Matej Ramovš, 5. b

PUSTOVANJE V ČETRTEM RAZREDU

Letos je bil pust že 5. februarja.

V ponedeljek smo se učenci 4. razreda dogovorili, da se bomo naslednjega dne našli v maškare. V šolo smo prinesli kostume za različne maškare in šminke, da bi bili čim bolj originalni. Jaz sem se oblekel v Harryja Potterja, sošolci pa so bili še Ninje, kavboji, čarovniki, Batmani, pirati, mačke, Pike Nogavičke ...

Učiteljica Sandra nam je pomagala pri šminkanju in pripravi na sprevod po Šentrupertu. Četrto šolsko uro smo učenci 2., 3. in 4. razreda odšli na Občino Šentrupert, kjer smo dobili bombone. Pokazat smo se šli še v Terco in vrtec. V vrtcu smo se posladkali z žele bomboni. Potem smo odšli v šolo, kjer smo se predstavili še učencem in učiteljem višje stopnje. Skupaj z učiteljicama Sandro in Katjo smo veselo zaplesali. Pokazali smo se tudi ravnateljici. Na koncu pa nas je učitelj Jože še fotografiral za spomin.

Še dobro, da pust ni bil spet med počitnicami, ker smo tako skupaj preživeli lep in zabaven dan.

Miha Brcar, 4. razred

Novice od tod in drugod

**Upravna enota
Trebnje poroča ...**

NOVOSTI NA PODROČJU UPRAVNIH TAKS

S 1. februarjem 2008 pričnejo veljati spremembe in dopolnitve Zakona o upravnih taksah, ki so objavljene v Uradnem listu RS, št. 126/2007 in prinašajo naslednje bistvene novosti:

Takse so oproščeni izpiski in potrdila iz matičnega registra in dokumenti ter dejanja v zvezi s sklenitvijo zakonske zveze in takse za izdajo odločbe za sklenitev zakonske zveze izven uradnih prostorov.

Takse so oproščena potrdila, ki jih izdajajo organi na podlagi uradnih evidenc, če ni s takšno tarifo ali z zakonom drugače določeno.

Ob spremembi naslova zaradi uvedbe uličnega sistema ali preimenovanja ulice z občinskim odlokom so imetniki osebnih izkaznic, potnega lista, orožne ali prometne listine oproščeni plačila takse (Plačajo samo obrazec).

Za izdajo prioriternih potnih listin in osebnih izkaznic, ko za to ni zakonske podlage (zdravljenje v tujini, bolezen ali smrt ožjega družinskega člana, nujni službeni opravki in podobno) se poveča plačilo upravne takse za 50%.

Upravna enota Trebnje

LIZBONSKA POGODBA ZA EVROPSKO UNIJO 21. STOLETJA

Predstavništvo Evropske komisije v Republiki Sloveniji

Voditelji Evropske unije so 13. decembra 2007 v Lizboni podpisali novo pogodbo o sestavi in delovanju Evropske unije, t. i. Lizbonsko pogodbo, ter s tem tlakovali pot za učinkovitejšo, bolj demokratično in varnejšo Evropsko unijo. Tako, ki bo kos izzivom 21. stoletja in bo znala odgovoriti na želje in potrebe evropskih državljanov. Zakaj potrebujemo novo pogodbo in kaj nam ta prinaša?

Priprava nove pogodbe je bila potrebna zaradi strinjanja, da je treba način delovanja Unije posodobiti, tako zaradi povečanega obsega nalog v kontekstu razvoja integracije kot zaradi novih izzivov, ki jih prinašajo sodobne razmere v svetu. V teh so pričakovanja državljanov Evropske unije jasna – ljudje pričakujejo, da se bo Unija učinkovito in hitro odzvala na izzive, ki jih prinašajo podnebne spremembe, vprašanja, povezana z zanesljivostjo energetske oskrbe, spremenjena demografska podoba Evrope ter, med drugim, varnostna vprašanja, ki se porajajo v povezavi z okrepljenim bojem proti terorizmu in organiziranemu kriminalu. Nova pogodba v delovanje institucij EU vnaša spremembe, ki bodo omogočile učinkovitejše odzivanje na omenjenih področjih.

Katere so spremembe, ki jih pogodba prinaša in imajo neposreden vpliv na državljane?

Pogodba v prvi vrsti posodablja delovanje evropskih institucij in postopkov

EVROPSKA KOMISIJA
Predstavništvo v Republiki Sloveniji

odločanja, s čimer bo omogočeno učinkovitejše sprejemanje zakonodaje. Države članice, zastopane v Svetu EU, bodo na večini področij odločitve sprejemale s kvalificirano večino in ne več s soglasjem. S tem bo odločanje postalo tudi hitrejše. Danes se namreč še vedno dogaja, da med predlogom zakonodaje in njeno uveljavitvijo mine celo več let.

Da bi omogočili učinkovitejše delovanje Evropske komisije, pogodba predvideva zmanjšanje števila evropskih komisarjev po letu 2014. Nova pogodba daje večjo vlogo in pristojnosti Evropskemu parlamentu, ki bo večino zakonodaje sprejemal skupaj s Svetom EU. Medtem ko pogodba zmanjšuje število evropskih poslancev, bo Slovenija v njem od leta 2009 imela celo en poslanški sedež več (8). Bolj vpeti v delo EU bodo tudi nacionalni parlamenti, saj bodo poslej nadzorovali, ali Unija res ukrepa samo, kadar je ukrepanje na evropski ravni učinkovitejše kot na nacionalni ali regionalni ravni.

Lizbonska pogodba uvaja pobudo evropskih državljanov. Ta predvideva, da lahko milijon državljanov iz večjega števila držav članic Evropsko komisijo pozove k predložitvi predloga na področju, na katerem je po njihovem mnenju pot-

rebno ukrepanje na ravni EU. Pogodbi priložena Listina temeljnih pravic Evropsko unijo zavezuje k spoštovanju temeljnih pravic državljanov.

Z Lizbonsko pogodbo bo EU odločeneje in bolj enotno nastopala v svetu. Z imenovanjem predsednika Evropskega sveta in predstavnika za zunanje zadeve in varnostno politiko ter z ustanovitvijo enotne zunanje službe bo EU dobila prepoznaven obraz v svetu. Med nalogami omenjene službe bo tudi diplomatska in konzularna pomoč za državljane EU na potovanju v tretjih državah.

Pogodba vzpostavlja jasno razdelitev pristojnosti med Evropsko unijo in državami članicami, zaradi česar bodo

državljeni lažje razumeli, „kaj kdo dela“.

Da bo Lizbonska pogodba začela veljati, jo mora ratificirati vseh 27 držav članic. Ciljni datum za začetek veljavnosti pogodbe je 1. januar 2009, da bi veljala že v času naslednjih volitev v Evropski parlament junija 2009. Države članice so postopek ratifikacije pogodbe že začele. Sočasno s tem pa v večini držav potekajo tudi razprave z državljani o novostih in spremembah, ki jih pogodba prinaša.

Ker vemo, da samo pravno besedilo pogodbe ni najlažje branje, vas vabimo, da se za več informacij o pogodbi obrnete na priloženo spletno mesto. Za vse, ki vam je pravniški jezik blizu, je na

omenjeni strani objavljeno tudi prečiščeno besedilo pogodbe.

Več informacij o Lizbonski pogodbi je na voljo na: http://europa.eu/lisbon_treaty/index_sl.htm.

Prečiščeno besedilo: http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_sl.htm.

Na voljo je tudi brezplačna telefonska številka EUROPE DIRECT, na kateri odgovarjamo na vaša vprašanja v slovenskem jeziku: 00800 6 7 8 9 10 11.

O aktualnih evropskih tematikah na spletni strani Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji: http://ec.europa.eu/slovenija/index_sl.htm.

KNJIŽNICA PAVLA GOLIE TREBNJE Z ENOTO V ŠENTRUPERTU JE PREDSTAVILA PISATELJICO IVANKO MESTNIK

V sredo, 13. februarja 2008, smo na enoti Knjižnice Pavla Golie Trebnje v Šentrupertu pripravili literarni večer s pisateljico Ivanko Mestnik in tudi tako počastili nedavni kulturni praznik. Prireditev se je zaradi prostorske stiske v knjižnici odvijala v kulturnem domu v Šentrupertu. Pisateljica je predstavila svojo najnovejšo zbirko zgodb s skupnim naslovom *Iz začaranega kroga*. V njih je predstavila sedem resničnih usod žensk. Vendar iz njih veje optimizem in vera v lepšo prihodnost – kljub težavam, ki jih imajo glavne junakinje. V zgodbi z naslovom *Pamet – bogastvo siromakov* je pisateljica lepo opisala Šentrupert.

Pisateljica je predstavila tudi druga dela iz svojega bogatega knjižnega opusa, saj piše za otroke, mladino in odrasle.

Za svoje delo z mladimi je prejela Trdinovo nagrado. Bronasti grb Občine Žužemberk je prejela za literarno delo, vezano na Suho krajino. Svoje mesto je našla tudi v muzeju pomembnih Suhokranjcev v Osnovni šoli Žužemberk. Povedala je, da je že večkrat ustvarjala v okolici Šentruperta: Pri Deželanovih na Hrastnem in Pri Vidi na Okrogu, kjer so jo toplo sprejeli in je stkala veliko prijateljskih vezi.

Prireditev je glasbeno obogatil učenec Glasbene šole Trebnje Grega Drčar s harmoniko. Po predstavitvi ser je družjenje nadaljevalo ob domačih dobrotah, ki so jih pripravile gospa Vida Končina z Okroga, gospa Zinka Gorenc s Hrastnega in vedno aktivne članice poddruštva kmečkih žena Šentrupert – vsem v imenu hvaležnih obiskovalcev prisrčna hvala!

S pisateljico se je pogovarjala knjižničarka **Jerica Črešnar**

OBVESTILO

Dragi bralci glasila ŠentRUPERT!

Devet učencev 8. in 9. razreda se je pod mentorstvom prof. Irene Bracar odločilo, da bodo izdelali turistično raziskovalno nalogo z naslovom **Od pire do Eme v Šentrupertu**.

Naloge in izdelke bomo predstavili na turistični stojnici v četrtek, 27. marca 2008, v MERCATOR CENTRU na Cikavi v Novem mestu. Predstavitev bo potekala od 14. ure dalje.

Z njo želimo prispevati k boljši prepoznavnosti naše Občine Šentrupert.

Veseli bomo vašega obiska!

OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert

ŠE ENO OBVESTILO

Učenci devetih razredov bomo ponovno zbirali papir. Zbiralna akcija bo potekala v dneh od 17. marca do 7. aprila 2008. V jutranjih urah ga lahko do 7.30 pustite v veznem hodniku pri dežurnem učencu.

Če želite, da pridemo po papir na vaš dom, to sporočite na telefonsko številko 07/3434780.

Veseli bomo vašega sodelovanja!

Učenci 9. a in 9. b razreda

OBVESTILO LASTNIKOM PSOV

V zadnjem času smo prejeli več opozoril, da se na javnih mestih brez varstva skrbnikov potikajo psi, ki so lahko potencialno nevarni okolici. Pri tem opozarjamo in pozivamo lastnike psov, da v skladu s predpisi, ki jih med drugim narekuje zakon o zaščiti živali, ustrezno ukrepajo in izvajajo skrb za svoje živali. Lastnik oziroma skrbnik živali mora zagotoviti, da žival ni nevarna okolici in na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa tako, da je pes na povodcu. Če pride do ogrožanja okolice oziroma ljudi ali celo, da pes ugrizne, lastnik zakonsko odgovarja in nosi vse stroške, ki nastanejo zaradi ukrepov, ki morajo biti izvedeni po pasjem ugrizu (namestitvev psa v izolatorij pristojne veterinarske organizacije, opravljeni pregledi zaradi preveritve suma na steklino, usmrnitev psa, če je pes z ugrizom povzročil ali bil soudeležen pri povzročitvi posebno hude telesne poškodbe ali celo smrti človeka).

Zato ponovno pozivamo vse lastnike psov, naj upoštevajo in spoštujejo predpise glede oskrbe živali.

Občinska uprava Občine Šentrupert

VABILO NA PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE

Bralno društvo za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje v sodelovanju z Občino Šentrupert ter Osnovno šolo dr. Pavla Lunačka Šentrupert z veseljem vabi na predstavitev pesniške zbirke **LOJZETA PODOBNIKA ROMOV KRIK – ROMANO ČINGADIBE** v sredo, 26. marca 2008, ob 18. uri v šoli.

Pesniška zbirka Lojzeta Podobnika, nekdanj učenca šole v Šentrupertu, je prva zbirka slovenskega avtorja, ki se ukvarja z romsko problematiko, hkrati pa so pesmi prevedene tudi v romščino.

Naslovnico pesniške zbirke je oblikoval naš župan Rupert Gole.

Obeta se zanimivo srečanje, zato pristrčno vabljeni!

Zavarovalnica Triglav d.d. — Zastopniška pisarna ŠENTRUPERT

Občane Občine Šentrupert obveščamo, da bomo v mesecu marcu odprli novo Zastopniško pisarno v Šentrupertu 38 (bivši frizerski salon v Kovačjevi hiši).

Delovni čas:

ponedeljek: od 8. do 10. ure

sreda: od 14. do 17. ure

petek: od 8. do 10. ure

tel. št. v pisarni: 07 30 40 525

Zavarovalna zastopnika:

TOMAŽ SIMONČIČ

tel. 041 738 365

DENIS ZUPAN

tel. 031 259 492

Lep pozdrav!

ŠentRUPERT

GLASILO OBČINE ŠENTRUPERT • LETO: X /1. • pomlad 2008 • USTANOVITELJICA: OBČINA ŠENTRUPERT - zanjo: RUPERT GOLE • UREDNIŠKI ODBOR: Jože Zupan, urednik, Mateja Ramovš, pomočnica urednika; člani: Polona Rugelj, Mirko Simončič, Andreja Udovč; zunanji sodelavec: Jože Uhan • OBLIKOVANJE IN PRELOM: Jože Pavlič • TISK: Grafika Novo mesto, d. o. o. • Glasilo izhaja štirikrat letno • Naklada: 1000 izvodov • Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8,5% davek od prometa proizvodov • Glasilo je za občane Občine Šentrupert brezplačno •